

รายงานการติดตามและประเมินผล
โครงการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษา
ด้านการเรียนการสอนแบบ 2 ระบบ
โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล
กองยุทธศาสตร์และงบประมาณ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
โทรศัพท์ 043-236793 www.kkpao.go.th

รายงานการติดตามและประเมินผล
โครงการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษา
ด้านการเรียนการสอนแบบ 2 ระบบ
โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564

โดย

กองยุทธศาสตร์และงบประมาณ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

-ก-

คำนำ

เอกสารรายงานการติดตามและประเมินผลความพึงพอใจโครงการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้าน การเรียนการสอนแบบ 2 ระบบ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นโครงการตาม ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารจัดการการศึกษาเสริมสร้างทักษะอาชีพ ศึกษาความ ต้องการในการบริหารจัดการการศึกษาเสริมสร้างทักษะอาชีพ ศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการเสริมสร้าง ทักษะอาชีพ และเสนอแนะนโยบายในการบริหารจัดการการศึกษาเสริมสร้างทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น การติดตามประเมินผลดังกล่าวได้เสร็จแล้ว

ทำยนี้ใคร่ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ที่ให้การสนับสนุน และมองเห็นความสำคัญของการติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงาน และขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นที่ให้ ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ในการติดตามและ ประเมินผลโครงการดังกล่าวสำเร็จลุล่วงด้วยดี จึงได้นำเสนอรายงานผลการติดตามฯ ต่อผู้บริหารองค์การ บริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น และเผยแพร่ให้ผู้สนใจได้รับทราบ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารรายงานฉบับนี้จะ เป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจ ส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานครั้งต่อไป

ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล
กองยุทธศาสตร์และงบประมาณ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
สิงหาคม 2564

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
บทสรุปผู้บริหาร	ค
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล	2
1.3 ความสำคัญของการติดตามและประเมินผล	3
1.4 ขอบเขตการติดตามและประเมินผลโครงการ	3
1.5 ประชากรที่ทำการตรวจติดตามและประเมินผล	3
1.6 ระเบียบการติดตามและประเมินผล	3
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวทางการจัดการศึกษา	5
2.2 รูปแบบของการจัดการศึกษา	10
2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง	10
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการติดตามและประเมินผล	
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	25
3.2 ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล	25
3.3 การเลือกพื้นที่ดำเนินการ	26
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	26
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	26
3.6 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล	27
3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล	27
3.8 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	27
3.9 การนำเสนอ	28

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	29
4.2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในด้านการบริหารโครงการ (ระดับการมีส่วนร่วม)	31
4.3 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ (ระดับความพึงพอใจ)	32
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	
5.1 วัตถุประสงค์การติดตามและประเมินผล	36
5.2 แนวทางและวิธีการประเมิน	36
5.3 สรุปผลการติดตามและประเมินผล	37
5.4 อภิปรายผล	38
5.5 ข้อเสนอแนะ	40
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	

บทสรุปผู้บริหาร

การติดตามและประเมินผลความพึงพอใจโครงการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ 2 ระบบ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นโครงการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารจัดการการศึกษาเสริมสร้างทักษะอาชีพ ศึกษาความต้องการในการบริหารจัดการการศึกษาเสริมสร้างทักษะอาชีพ ศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการเสริมสร้างทักษะอาชีพ และเสนอนโยบายในการบริหารจัดการการศึกษาเสริมสร้างทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น การติดตามประเมินผลดังกล่าวได้เสร็จแล้วโดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยในการติดตามและประเมินผลได้ดำเนินการสัมภาษณ์ แจกแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นต่างๆ มีดังนี้

ประชาชนและกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 120 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการทอดแบบสอบถาม และสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ตามวัตถุประสงค์ของการประเมินซึ่งแบบสอบถามในการประเมินครั้งนี้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ คือ มากที่สุด (5) มาก (4) พอใช้ (3) น้อย (2) น้อยที่สุด (1) สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) N แทนจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 2) $(\bar{x})$ แทนค่าเฉลี่ย 3) S.D. แทนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.67 มีระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.33 และสถานภาพนักเรียน/นักศึกษา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.17

2. การมีส่วนร่วมในด้านการบริหารโครงการ (ระดับการมีส่วนร่วม)

ระดับความพึงพอใจการมีส่วนร่วมในด้านการบริหารโครงการ (ระดับการมีส่วนร่วม) โครงการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอน แบบ 2 ระบบ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = 0.72) หรือคิดเป็นร้อยละ 87.80 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการเปิดโอกาสให้ครู บุคลากรและนักเรียนมีส่วนร่วมใน

โครงการ/กิจกรรม เป็นอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.48, S.D. = 0.695) ระดับมาก อันดับที่ 2 มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.46, S.D. = 0.682) ระดับมาก อันดับที่ 3 โครงการนี้ตรงกับความต้องการของครู บุคลากร และนักเรียนในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.44, S.D. = 0.693) ระดับมาก อันดับที่ 4 มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ครู บุคลากร และนักเรียนมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ($\bar{x}$ = 4.42, S.D. = 0.726) ระดับมาก อันดับที่ 5 มีการรายงานผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.28, S.D. = 0.798) ระดับมาก และอันดับสุดท้าย มีการประชาสัมพันธ์ให้ครู บุคลากร และนักเรียนร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.24, S.D. = 0.671) ระดับมาก

3. ระดับความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ (ระดับความพึงพอใจ)

ระดับความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ (ระดับความพึงพอใจ) โครงการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ 2 ระบบ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.40, S.D. = 0.67) หรือคิดเป็นร้อยละ 88 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 5 อันดับ พบว่า มีการประชุม รับฟัง และเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับงานได้เต็มที่ (ด้านการทำงานเป็นทีม) เป็นอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.53, S.D. = 0.619) มากที่สุด อันดับที่ 2 ท่านมีความคิดเสมอว่า การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ต้องเกิดขึ้นได้จริง เห็นผลจริงและเป็นประโยชน์ต่องานที่ทำเสมอ (ด้านความคิดสร้างสรรค์) ($\bar{x}$ = 4.48, S.D. = 0.683) ระดับมาก อันดับที่ 3 ท่านมีใจรักในการเรียนรู้ ส่งผลทำให้ท่านมีการพัฒนาตนเองที่ดีขึ้น (ด้านการเรียนรู้) มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.45, S.D. = 0.669) ระดับมาก อันดับที่ 4 ท่านมักค้นคว้าหาข้อมูลต่างๆ ที่มีประโยชน์ เพื่อนำมาพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ (ด้านความคิดสร้างสรรค์) มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.43, S.D. = 0.692) ระดับมาก และอันดับที่ 5 โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ร่วมกันและมีภาพรวมของการทำงานเป็นทีม (ด้านการทำงานเป็นทีม) มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.42, S.D. = 0.640) ระดับมาก

4. สรุปผลการติดตามและประเมินผล

การดำเนินการติดตามและประเมินผลโครงการในครั้งนี้สามารถสรุปผลการติดตามและประเมินผล ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 62.50 และเป็นเพศชายร้อยละ 37.50 มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมา ได้แก่ ผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี อายุระหว่าง 21 - 30 ปี อายุระหว่าง 41 – 50 ปี และอายุระหว่าง 51 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.67 ร้อยละ 8.33 ร้อยละ 7.50 และร้อยละ 5.83 ตามลำดับ มีผู้ตอบแบบสอบถามมีการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.33 รองลงมา ได้แก่ มัธยมศึกษาตอนปลาย ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 35.83 ร้อยละ 14.17 และร้อยละ 11.67 ตามลำดับ และมีสถานภาพ ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.17

รองลงมา ได้แก่ ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 18.33 ร้อยละ 5.00 และร้อยละ 2.50 ตามลำดับ

4.2 การมีส่วนร่วมในด้านการบริหารโครงการ (ระดับการมีส่วนร่วม)

ระดับความพึงพอใจการมีส่วนร่วมในด้านการบริหารโครงการ (ระดับการมีส่วนร่วม) โครงการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอน แบบ 2 ระบบ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกหัวข้อ โดยมีการเปิดโอกาสให้ครู บุคลากรและนักเรียนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม มากเป็นอันดับลำดับ 1 มีระดับความพึงพอใจมากรองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม และระดับความพึงพอใจอันดับสุดท้ายคือ มีการประชาสัมพันธ์ให้ครู บุคลากร และนักเรียนร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม

4.3 ระดับความความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ (ระดับความพึงพอใจ)

ระดับความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ (ระดับความพึงพอใจ) โครงการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ 2 ระบบ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกหัวข้อ มีการประชุม รับฟัง และเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับงานได้เต็มที่ (ด้านการทำงานเป็นทีม) มากเป็นอันดับลำดับ 1 รองลงมาคือ ท่านมีความคิดเสมอว่าพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ต้องเกิดขึ้นได้จริง เห็นผลจริงและเป็นประโยชน์ต่องานที่ทำเสมอ (ด้านความคิดสร้างสรรค์) และระดับความพึงพอใจอันดับสุดท้ายคือ โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ร่วมกันและมีภาพรวมของการทำงานเป็นทีม (ด้านการทำงานเป็นทีม)

5. ข้อเสนอแนะจากการติดตามและประเมินผล

จากผลการติดตามและประเมินผลความพึงพอใจโครงการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอน แบบ 2 ระบบ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- ผู้ที่จะนำรูปแบบการเรียนการสอนทักษะชีวิตและอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ควรเน้นการสอนด้วยการเชื่อมโยงความรู้ข้ามรายวิชาที่สอดคล้องกันทั้งเนื้อหา กิจกรรม การวัดผล ประเมินผล

- การจัดการเรียนการสอน ควรมีการดำเนินการในแต่ละทักษะอาจใช้เวลาที่แตกต่างกัน แต่ เนื้อหา กิจกรรม การวัดผล ประเมินผลสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมกับบริบทแต่ละสถานศึกษา

- การจัดกิจกรรมแต่ละครั้งควรสอดแทรกวิธีการสอนหรือกิจกรรมด้านความปลอดภัยจากการใช้เครื่องมือ เตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ให้ครบ ผู้สอนควรสาธิตการใช้อุปกรณ์ก่อนให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ครูต้องดูแลอย่างใกล้ชิด

- ควรมีการประเมินระยะติดตามผลเป็นระยะเป็นช่วงเวลา 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี เพื่อตรวจสอบทักษะอาชีพของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการแก้ไข้ปัญหา

- ควรทำการวิจัยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะอื่นๆ โดยการใช้กิจกรรม PBL (Project – Based Learning) กิจกรรม 3Rs ได้แก่ Reading (การอ่าน) การเขียน (Writing) และคณิตศาสตร์ (Arithmetic) และ 4Cs (Critical Thinking – การคิดวิเคราะห์ Communication – การสื่อสาร Collaboration – การร่วมมือ และ Creativity – ความคิดสร้างสรรค์ เป็นการพัฒนาเทคนิคการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน

- ควรมีการพัฒนาด้านทักษะการออกแบบ โดยเพิ่มกิจกรรมการออกแบบ จัดหาสื่อการเรียนการสอนด้านการออกแบบให้ครบถ้วน นำเทคนิควิธีการสอนในศตวรรษที่ 21 รูปแบบอื่นเพื่อพัฒนาผู้เรียน

- ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาพัฒนาทักษะด้านอื่นๆ โดยใช้การสอนแบบ PBL (Project – Based Learning) , BBL (Brain Based Learning) มาทดลองใช้จัดกิจกรรมในรายวิชา สาระเพิ่มเติมอื่นๆ หรือเปรียบเทียบวิธีสอนว่าวิธีใดได้ผลในการพัฒนามากกว่ากัน

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการสื่อสาร กล่าวได้ว่าปัจจุบันนี้คือ ยุคเครือข่ายไร้สายที่ครอบคลุมไปทั่วโลกหรือ ยุคไร้พรมแดนการสื่อสารเป็นไปอย่างต่อเนื่องรวดเร็ว แต่การศึกษายังคงเป็นสิ่งที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์และการพัฒนาประเทศ กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 มาตรา 4 ให้ความหมายของการศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชา การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ ในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย รวมทั้งการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างยั่งยืน การจัดการระบบการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของบุคคล สังคม และประเทศชาติมากเท่าไร ก็หมายความว่า การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น ผู้เรียนจะมีความสำคัญมากที่สุดในกระบวนการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาการเรียนรู้ (ราชกิจจานุเบกษา, 2545)

งานด้านการศึกษาเป็นกระบวนการที่ไม่หยุดนิ่ง ต้องพัฒนาให้ทันกับการขยายตัวทางด้านเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้า ตระหนักถึงความสำคัญและเตรียมความพร้อมด้านวิชาชีพให้ผู้เรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้ผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษามองเห็นภาพงานอาชีพต่างๆ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักตนเองสำรวจความสนใจ ความถนัด มองเห็นเส้นทางในชีวิตอนาคต เพื่อความสำเร็จในการทำงานและการดำเนินชีวิต บทบาทของครูต้องมีการเปลี่ยนเป็นผู้แนะนำ และเรียนรู้ไปพร้อมผู้เรียน เนื่องจากสาเหตุปัจจัยที่มีการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาผู้เรียนไม่ใช่อยู่ที่การท่องจำ แต่เป็นการส่งเสริมพัฒนาทักษะทุกด้านให้กับผู้เรียน ปัจจุบันการเรียนมีความแตกต่างจากในอดีต การจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่ต้องพัฒนาผู้เรียนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่

- 1) ทักษะเรียนรู้และนวัตกรรม
- 2) ทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี
- 3) ทักษะชีวิตและอาชีพ ซึ่งในที่นี่จะให้ความสำคัญกับด้านทักษะชีวิตและอาชีพ (แนวทางการจัด

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21, 2558, น.14)

ทักษะชีวิตและอาชีพ มีความสำคัญสำหรับนักเรียน เนื่องจากเป็นทักษะที่นักเรียนจะต้องนำไปดำเนินชีวิตทั้งในปัจจุบันและเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับในอนาคต ทักษะชีวิตและอาชีพ มีนักวิชาการกล่าวไว้คือ ทักษะการใช้ชีวิต คือ ความสามารถแสวงหาความรู้ นำพาตนเองเรียนรู้ได้ มีความมั่นใจในตัวเอง

กระตือรือร้นใฝ่รู้ เป็นผู้ผลิต มุ่งความเป็นเลิศ ดำรงชีวิตด้วยความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น เป็นพลเมืองที่ดี เคารพกติกา มีระเบียบวินัย คำนึงถึงสังคม มีคุณธรรม มีความเป็นไทยเข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม และแบ่งปันประสบการณ์ ทักษะการทำงานหรืออาชีพ คือ ความสามารถประยุกต์ใช้ ความรู้ และทักษะในการทำงาน การติดต่อสื่อสาร การทำงานเป็นทีม แสดงภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ มีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ดี และขยันทำงาน (สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล. 2561)

ทักษะชีวิตและอาชีพ คือ การเรียนรู้ที่จะปรับตัวได้อย่างดีในสภาวะการเปลี่ยนแปลงหรือมีภัยคุกคามได้อย่างชาญฉลาด ถือเป็นเรื่องสำคัญในการดำรงชีวิตที่มีทักษะชีวิตในโลกและการคิดสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อตอบสนองการดำรงชีวิตในสภาพแวดล้อมที่ต่างกันนำไปสู่การเผยแพร่ นำเทคนิควิธีการใช้และพัฒนาทักษะ เกิดเป็นกลยุทธ์การขาย เกิดผู้ประกอบการในงานอาชีพ ซึ่งเป็นทักษะอาชีพที่ต้องมีการส่งเสริมให้ทันในยุคการเปลี่ยนแปลง (สำนักบริหารการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2558)

ทักษะชีวิตและอาชีพ โดย Partnership for 21st Century Skills ได้มีการแบ่งเป็น 5 ด้าน คือ

- 1) ความยืดหยุ่นและการปรับตัว
- 2) เป็นผู้มีความคิดริเริ่มและเป็นผู้นำ
- 3) ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
- 4) การเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิด

5) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Framework for 21st Century Learning, 2009) ซึ่งทักษะเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ต้องมีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาสาระตามหลักสูตร ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

ทั้งนี้เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่นักเรียน ผู้ที่จะเป็นกำลังของชาติในอนาคตข้างหน้า การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และเรียนรู้ที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.2 วัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารจัดการการศึกษาเสริมสร้างทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

1.2.2 เพื่อศึกษาความต้องการในการบริหารจัดการการศึกษาเสริมสร้างทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

1.2.3 เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการเสริมสร้างทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

1.2.4 เพื่อเสนอนโยบายในการบริหารจัดการการศึกษาเสริมสร้างทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

1.3 ความสำคัญของการติดตามและประเมินผล

1.3.1 ได้ทราบผลการดำเนินงาน ความต้องการของผู้เรียนเพื่อที่จะเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ 2 ระบบ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

1.3.2 นำผลจากการตรวจติดตามและประเมินผลความพึงพอใจที่ได้จากการดำเนินงานมาแก้ไขและปรับปรุงให้เกิดประสิทธิผลมากขึ้นและสนองความต้องการของผู้เรียน

1.4 ขอบเขตการติดตามและประเมินผล

ขอบเขตในการประเมินผลมี 3 ลักษณะคือ

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร ทำการติดตามและประเมินผลผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา ทำการติดตามและประเมินผลความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นที่มีผลต่อแนวทางการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอน ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอน และแนวทางแก้ไขปัญหาการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอน

1.4.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา ได้ทำการติดตามและประเมินความพึงพอใจที่เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่เดือนกุมภาพันธ์ – กันยายน 2564

1.5 ประชากรที่ทำการตรวจติดตามและประเมินผล

ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

1.6 ระเบียบการติดตามและประเมินผล

1.6.1 ใช้ระเบียบการติดตามด้วยวิธีเชิงปริมาณ โดยใช้เกณฑ์การวัดระดับความพึงพอใจในการประเมิน

1.6.2 ระเบียบสถิติที่ใช้ในการประเมิน ใช้เกณฑ์ความถี่ของคะแนน และจำนวนร้อยละในการเปรียบเทียบ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ประเมินผลและวิเคราะห์ข้อมูล

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารจัดการการศึกษาเสริมสร้างทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

1.7.2 ศึกษาความต้องการในการบริหารจัดการการศึกษาเสริมสร้างทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

1.7.3 ศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการเสริมสร้างทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

1.7.4 เสนอนโยบายในการบริหารจัดการการศึกษาเสริมสร้างทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.8.1. การเสริมสร้าง หมายถึง การเพิ่มพูนให้ดีขึ้นหรือมั่นคงยิ่งขึ้น

1.8.2 โอกาสทางการศึกษา หมายถึง บุคคลมีสิทธิ และโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาให้ยึดหลักกว่าเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน

1.8.3 ด้านการเรียนการสอน 2 ระบบ หมายถึง การศึกษาเสริมสร้างทักษะวิชาการและทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

1.8.4 โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น หมายถึง โรงเรียนเมืองพลพิทยาคม โรงเรียนบ้านคูขาด (สถิตย์อุปถัมภ์) โรงเรียนบ้านหนองเสี้ยว โรงเรียนแท่นศิลาพิทยศึกษา โรงเรียนศรีเสมาวิทยาเสริม โรงเรียนพิศาลปัญญวิทยา โรงเรียนชำสูงพิทยาคม โรงเรียนพระธาตุขามแก่นพิทยาลัย โรงเรียนหนองโนประชาสรรค์ โรงเรียนพุดพิทยาคม โรงเรียนโคกสูงประชาสรรค์ โรงเรียนโนนหันวิทยายน โรงเรียนสีชมพูศึกษา โรงเรียนมัธยมหนองเขียด โรงเรียนโนนโพธิ์ศรีวิทยาคม โรงเรียนพระยืนวิทยาคาร โรงเรียนชัยสมบูรณ์พิทยาลัย โรงเรียนเปรมติณสูลานนท์ โรงเรียนนาจิววิทยาสรรค์ และโรงเรียนบ้านบะเค

1.8.5 เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง หมายถึง เจ้าหน้าที่ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การตรวจติดตามและประเมินผลความพึงพอใจโครงการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ 2 ระบบ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 กองยุทธศาสตร์และงบประมาณ ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อ ดังนี้

2.1 แนวทางการจัดการศึกษา

- 2.1.1 หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for all)
- 2.1.2 หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive education)
- 2.1.3 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.1.4 หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for education)
- 2.1.5 การจัดการศึกษาต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- 2.1.6 มุ่งปลูกฝังและสร้างลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน
- 2.1.7 กระบวนการเรียนรู้
- 2.1.8 การส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้
- 2.1.9 การประเมินผลการเรียนรู้

2.2 รูปแบบของการจัดการศึกษา

- 2.2.1 การศึกษาในระบบ
- 2.2.2 การศึกษานอกระบบ
- 2.2.3 การศึกษาตามอัธยาศัย

2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง

- 2.3.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ของจอห์น ดิวอี้ (John Dewey)
- 2.3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom (Bloom's Taxonomy)
- 2.3.3 ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง Constructivism
- 2.3.4 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Theory of Cooperative or Collaborative Learning)

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวทางการจัดการศึกษา

แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560-2574) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ,2560) ได้กำหนดแนวคิดและหลักการในการจัดการศึกษาโดยยึดหลักการจัดการศึกษาที่สำคัญ 4 ประการประกอบไปด้วย

2.1.1 หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for all)

เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนทุกคน ทุกช่วงวัย ตั้งแต่ปฐมวัย วัยเรียน วัยทำงาน และผู้สูงวัยมีโอกาสในการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้แต่ละบุคคลได้พัฒนาตามความพร้อมและความสามารถให้บรรลุขีดสูงสุด มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม รวมทั้งมีสมรรถนะในการทำงานเพื่อประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อันจะนำไปพัฒนาตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติจึงกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ครอบคลุมโดยไม่ปล่อยปละละเลยหรือทิ้งใครไว้ข้างหลัง (No one left behind)

2.1.2 หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive education)

เป็นการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายไม่ว่าจะเป็นผู้เรียนกลุ่มปกติ กลุ่มด้อยโอกาสที่มีความยากลำบากและขาดโอกาสเนื่องด้วยสถานะทางเศรษฐกิจและภูมิสังคม ซึ่งรัฐต้องดูแลจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาสนับสนุนผู้เรียนกลุ่มนี้ให้ได้รับการศึกษาตามศักยภาพและความพร้อมอย่างเท่าเทียม กลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งหมายรวมกลุ่มผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคม อารมณ์ การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ รวมทั้งบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแล รัฐต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาร่วมกับเด็กปกติในกรณีที่สามารถเรียนได้ เพื่อให้เขาได้มีโอกาสเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ความคิด และปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นในสังคม หรือจัดให้เป็นพิเศษระดับความบกพร่อง

นอกจากนี้บุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ รัฐต้องจัดรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น ด้วยเหตุผลสำคัญคือบุคคลที่มีความสามารถพิเศษเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ หากจัดการศึกษารูปแบบปกติ อาจทำให้ไม่สามารถพัฒนาบุคคลดังกล่าวให้มีความรู้ความสามารถตามศักยภาพของเขาได้ รัฐจึงมีหน้าที่ลงทุนพิเศษสำหรับบุคคลเหล่านี้ และถือเป็นสิทธิของบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษที่จะได้รับบริการทางการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาศักยภาพของตน แผนการศึกษาแห่งชาติจึงต้องกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาที่ครอบคลุมการดูแลและพัฒนาบุคคลทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง

2.1.3 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เป็นแนวทางการดำรงชีวิตและการประพฤติปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมอย่างพอเพียง เท่าทัน และเป็นสุข การศึกษาจึงต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้ มีทักษะที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอก โดยยึดหลักความพอประมาณ ที่เป็นความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและมากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีการตัดสินใจที่มีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ และมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ซึ่งเป็นการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

ทั้งใกล้และไกล โดยใช้ความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน มีความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต อดทน พากเพียร และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

2.1.4 หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for education)

การจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพให้กับประชาชนทุกคนเป็นพันธกิจที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของสังคมทุกภาคส่วน เนื่องจากรัฐต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมากในการจัดการศึกษาที่ต้องครอบคลุมทุกช่วงวัย ทุกระดับการศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย ด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย สนองความต้องการและจำเป็นของแต่ละบุคคลและสนองยุทธศาสตร์ชาติและความจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รัฐจึงต้องให้ความสำคัญและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในการจัดการศึกษา โดยบุคคล กลุ่มบุคคลหรือองค์กรต่างๆ จะได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมจัดการศึกษา เสนอแนะ กำกับติดตาม และสนับสนุนการจัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆ ตามความพร้อมเพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดหลักการจัดการศึกษาที่สำคัญสามประการ คือ เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาของชาติไว้ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ตั้งแต่มาตรา 22 ถึงมาตรา 30 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป.) โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

2.1.5 การจัดการศึกษาต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน/ประสบการณ์การเรียนรู้ยึดหลัก ดังนี้

2.3.1.1 ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ดังนั้นจึงต้องจัดสภาวะแวดล้อม บรรยากาศรวมทั้งแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ให้หลากหลาย เพื่อเอื้อต่อความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติที่สอดคล้องกับคามถนัดและความสนใจ เหมาะสมแก่วัย และศักยภาพของผู้เรียน เพื่อให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่และเป็นการเรียนรู้กันและกัน อันก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคมและประเทศชาติ โดยการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง บุคคล ชุมชนและทุกส่วนของสังคม

2.3.1.2 ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การเรียนการสอนมุ่งเน้นประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น มีนิสัยรักการเรียนรู้ และเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2.1.6 มุ่งปลูกฝังและสร้างลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน

โดยเน้นความรู้ คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและบูรณาการความรู้ในเรื่องต่างๆ อย่างสมดุล รวมทั้งการฝึกทักษะและกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ใช้ความรู้โดย

ให้ผู้เรียนมีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องต่างๆ ดังนี้

2.1.6.1 ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.1.6.2 ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

2.1.6.3 ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการรู้จักประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

2.1.6.4 ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

2.1.6.5 ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

2.1.7 กระบวนการเรียนรู้

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1.7.1 จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2.1.7.2 ให้มีการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

2.1.7.3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

2.1.7.4 จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

2.1.7.5 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

2.1.7.6 ผู้เรียนและผู้สอนเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

2.1.7.7 การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

2.1.8 การส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ของรัฐและสถานศึกษาต่างๆ ดังนี้

2.1.8.1 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงาน และการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

2.1.8.2 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ

2.1.8.3 ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำ สารของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

2.1.8.4 หลักสูตรการศึกษาระดับต่างๆ ต้องมีลักษณะหลากหลายเหมาะสมกับแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล สารของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการ วิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

2.1.8.5 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา อบรมการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้เลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพการพัฒนาระหว่างชุมชน

2.1.8.6 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

2.1.9 การประเมินผลการเรียนรู้

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้ระบุถึงวิธีการประเมินผลการจัดการกระบวนการเรียนรู้ไว้ว่า ให้สถานศึกษาจัดประเมินผลผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติกการสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา นอกจากนั้นการประเมินผลผู้เรียนยังต้องเกี่ยวข้องกับหลักการสำคัญ คือ

2.1.9.1 ใช้วิธีการที่หลากหลายในการประเมินผู้เรียน

2.1.9.2 ใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสเข้าศึกษาต่อ

2.1.9.3 ใช้การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน

2.1.9.4 มุ่งการประกันคุณภาพ โดยสถานศึกษาทำการประเมินผลภายในทุกปีและรายงานผลการประเมินต่อต้นสังกัดและสาธารณชน

2.1.9.5 สถานศึกษาได้รับการประเมินภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้ง ทุก 5 ปี

2.2 รูปแบบของการจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 ได้กล่าวถึงระบบการศึกษาของไทยไว้ที่หมวด 3 มาตรา 15 ว่ามีรูปแบบการจัดการศึกษาสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีรายละเอียดของการจัดการศึกษา คือ

2.2.1 การศึกษาในระบบ

เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน โดยการศึกษาในระบบมีสองระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย การศึกษาซึ่งจัดไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อนระดับอุดมศึกษา การแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และการศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็นสองระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญา

2.2.2 การศึกษานอกระบบ

เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมายรูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

2.2.3 การศึกษาตามอัธยาศัย

เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่น

ทั้งนี้สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้

2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง

2.3.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ของจอห์น ดิวอี้ (John Dewey)

ประทุม อังกูโรหิต (2543) ได้กล่าวถึง แนวคิดของนักปรัชญาพวกประสบการณ์นิยม (Experimentalism) ซึ่งมีจอห์น ดิวอี้ เป็นผู้นำนักปราชญ์ผู้มีความเชื่อว่า ความอยู่รอดของ สรรพสัตว์ (ซึ่งหมายถึง มนุษย์ด้วยนั้น) ย่อมขึ้นอยู่กับ การปรับตัวของสิ่งนั้นๆ ความเชื่อนี้ได้มาจากชาร์ลส์ ดาร์วิน (Charles Darwin) เจ้าของทฤษฎีวิวัฒนาการซึ่งให้หลักไว้ว่าผู้ที่เหมาะสมที่สุดจะอยู่รอด (The Survival of the Fittest) ส่วนผู้ที่ไม่เหมาะสมย่อมจะล้มหายตายจากไปจากความเป็นจริงข้อนี้ จอห์น ดิวอี้ จึงได้ยึดเอาเรื่อง “การปรับตัว” ให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมเป็นสาระสำคัญ หรือเป็นแก่นแห่งการศึกษาจากแนวคิดเรื่อง การปรับตัวนี้เอง จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) จึงเห็นว่า มนุษย์ย่อมมีปัญหาอยู่ตลอด ปัญหานั้นก็คือการเผชิญต่อความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เป็นอยู่ทุกขณะนั่นเอง เมื่อมนุษย์ต้องพบปัญหาอยู่ตลอด การฝึกมนุษย์ให้แก้ปัญหาได้จึงเป็นสิ่งจำเป็นเพราะจะช่วยให้เขาจัดปัญหาที่มาขัดขวาง

การดำเนินชีวิตได้ และชีวิตนั้นก็อยู่รอดตลอดไป

“ประสบการณ์” ตามความคิดของจอห์น ดิวอี้ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ประสบการณ์ปฐมภูมิ (Primary experience) และประสบการณ์ทุติยภูมิ (Secondary experience) ประสบการณ์ปฐมภูมิคือ ประสบการณ์ที่ยังไม่เป็นความรู้ หรือยังไม่ได้มีการคิดไตร่ตรองเป็นเพียงกระบวนการของการกระทำและการประสบความเปลี่ยนแปลงระหว่างอินทรีย์และสภาพแวดล้อม ส่วนประสบการณ์ทุติยภูมิเป็นประสบการณ์ประเภทที่เป็นความรู้ คือ ได้ผ่านกระบวนการคิดไตร่ตรองมาแล้ว ประสบการณ์ปฐมภูมิจะเป็นเนื้อหาของประสบการณ์ทุติยภูมิ เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับคิดไตร่ตรอง ตัวอย่าง เช่น เด็กเล่นชนไปเหยียบถ่านไฟร้อนๆ ผลปรากฏว่ามีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ คือ เท้าถูกไฟลวกเป็นประสบการณ์ปฐมภูมิ เมื่อเด็กเกิดการเรียนรู้จากผลของการเหยียบถ่านไฟร้อน ทำให้เกิดความเจ็บปวดและไม่อยากเล่นบริเวณที่มีถ่านไฟร้อนอีก หรือระแวงที่จะเล่นไฟเป็นประสบการณ์ทุติยภูมิ ประสบการณ์ที่เกิดจากการคิดไตร่ตรอง (Reflective thought) เรียกอีกอย่างว่าประสบการณ์การรู้ (Cognitive experience)

จอห์น ดิวอี้ มีความเห็นว่าการศึกษาที่ถูกต้อง ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการศึกษาแบบเก่าหรือแบบจารีต (Traditional) หรือแบบอนุรักษ (Conservative) กับการศึกษาแบบใหม่หรือแบบก้าวหน้า (Progressive) เพียงระบบใดระบบหนึ่งปรัชญาของดิวอี้เป็นปรัชญาที่สะท้อนออกมาเด่นชัดในเรื่อง การศึกษาที่ยกย่องประสบการณ์ทั้งปวงที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้สถานการณ์ที่เป็นจริง เพราะการศึกษาตามความคิดของจอห์น ดิวอี้ คือ ความเจริญงอกงามทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา และคุณธรรม ดังนั้น กระบวนการสร้างสรรค์ประสบการณ์ใหม่ต่อเนื่องกับประสบการณ์เก่าไปเรื่อย ต้องส่งเสริมให้เกิดประสบการณ์ใหม่ เพื่อเป็นวิธีนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจในปัจจุบันและอนาคตได้

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะกลุ่ม ปฏิบัติการที่เรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรง จากการเผชิญสถานการณ์จริงและการแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากการกระทำ ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ฝึกคิด ฝึกลงมือทำ ฝึกทักษะกระบวนการต่างๆ ฝึกการแก้ปัญหาด้วยตนเอง และฝึกทักษะการแสวงหาความรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งทางทฤษฎี และการปฏิบัติตามแนวประชาธิปไตย กระบวนการเรียนรู้แบบแก้ปัญหา เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็นและแก้ปัญหาเป็น โดยการนำวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ บางครั้งก็เรียนวิธีสอนนี้ว่า การสอนแบบวิทยาศาสตร์

ปัจจุบันการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้ในแบบ Learning by doing ผู้เรียนจะเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ แนวคิดนี้จะจัดการสอนแบบโครงการ (Project-based learning) เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนจากการปฏิบัติจริง เป็นการเรียนจากประสบการณ์ตรง ผู้เรียนได้ทดลองทำปฏิบัติ เสาะหาข้อมูล จัดระเบียบข้อมูล พิจารณาหาข้อสรุป ค้นคว้าหาวิธีการ กระบวนการด้วยตนเอง หรือร่วมกันเป็นกลุ่ม เน้นให้ผู้เรียนมีอิสระในการศึกษาหาความรู้ตามหลักประชาธิปไตย ให้ผู้เรียนได้รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น ให้ได้ค้นคว้าหาข้อมูลความรู้จากแหล่งต่างๆ มิใช่เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น ทำให้ผู้เรียนเกิดนิสัยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วย ตนเองได้ด้วยความมั่นใจ ผลการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎี

ประสบการณ์ของจอห์น ดิวอี้ ดังนี้

1. ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียน ได้เรียนรู้อย่างสนุกสนาน โดยผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย และสื่อที่เร้าความสนใจ
2. ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ ตามความถนัด และศักยภาพด้วยการศึกษา ค้นคว้า ฝึกปฏิบัติฝึกทักษะ จนถึงการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดความเชื่อมั่นเป็นแรงจูงใจเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียน
3. กิจกรรมกลุ่ม ช่วยเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ เกิดกระบวนการทำงาน เช่น มีการวางแผนการทำงาน มีความรับผิดชอบ เสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีวินัยในตนเอง มีพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตย เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ผู้เรียนที่เรียนรู้ซ้ำจะเรียนรู้ด้วยความสุข มีชีวิตชีวา ได้รับกำลังใจและได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน ทำให้เกิดความมั่นใจ ผู้เรียนที่เรียนดี จะได้แสดงความสามารถของตนเอง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และแบ่งปันสิ่งที่ดีให้แก่อนุชน
4. ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด จากการได้ร่วมกิจกรรมและการค้นหาคำตอบจาก ประเด็นคำถามของผู้สอนและเพื่อนๆ สามารถค้นหาคำตอบและวิธีการได้ด้วยตนเอง สามารถแสดงออกได้ชัดเจนมีเหตุผล
5. ทุกขั้นตอนการจัดกิจกรรม จะสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้ซึมซับสิ่งที่ดีงามไว้ในตนเองอยู่ตลอดเวลา
6. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ในการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน โดยให้แต่ละคนเรียนรู้เต็มตามศักยภาพของตน ไม่นำผลงานของผู้เรียนมาเปรียบเทียบกับกัน มุ่งให้ผู้เรียนแข่งขันกับตนเองและไม่เล็งผลเลิศจนเกินไป
7. ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน คือ ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข เกิดการพัฒนารอบด้าน มีอิสระที่จะเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง และนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

สรุป สาระสำคัญตามแนวคิดของจอห์น ดิวอี้ ยึดเอาเรื่อง “การปรับตัว” ให้ เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมเป็นแก่นแห่งการศึกษา ผู้เรียนต้องเรียนรู้จากการกระทำในสถานการณ์จริง การศึกษาตามทัศนะของจอห์น ดิวอี้ คือ ความเจริญ งอกงาม ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา การเรียนรู้เกิดจากการลงมือปฏิบัติจริง ที่เรียกว่า learning by doing เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะกลุ่มปฏิบัติการที่เรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรงจากการเผชิญสถานการณ์จริงและการแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากการกระทำซึ่งสอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงการ เป็นฐาน (Project-based learning) ที่ผู้วิจัยเลือก

2.3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom (Bloom's Taxonomy)

Bloom's Taxonomy Revised (2001) (Anderson, L.W. & Krathwohl D. R., 2001) เกิดจากการปรับปรุงแนวคิดการแบ่งประเภทการเรียนรู้แบบดั้งเดิมโดยนักการศึกษา 2 ท่าน ได้แก่ Anderson และ Krathwohl ซึ่งได้ปรับปรุงวัตถุประสงค์ให้พิจารณาเป็น 2 มิติ คือ พิจารณาลักษณะของความรู้ และ

พิจารณาการเรียนรู้ทางปัญญา 6 ชั้น สิ่งที่แตกต่างกันระหว่างแนวคิดของ Bloom (1956) กับแนวคิดของ Anderson and Krathwohl (2001) คือ

1. การเพิ่มมิติด้านลักษณะความรู้เพื่อช่วยให้การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น
2. การปรับรูปแบบคำที่ใช้จาก คำนาม เป็น คำกริยา
3. ชั้นที่ 1 เปลี่ยนจากคำว่า “ความรู้” เป็น “การจำ” ชั้นที่ 5 เปลี่ยนจาก “สังเคราะห์” เป็น “ประเมิน” และ ชั้นที่ 6 เปลี่ยนจาก “ประเมิน” เป็น “สร้างสรรค์” สามารถเปรียบเทียบให้เห็น ความแตกต่าง มีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบกระบวนการและคำศัพท์ที่ใช้ในกระบวนการ พุทธิปัญญา ของ Bloom (1956) แบบดั้งเดิมและแบบปรับปรุงใหม่ ของ Anderson and Krathwohl (2001)

กระบวนการและคำศัพท์เดิม	กระบวนการและคำศัพท์ใหม่
1. ความรู้ (Knowledge)	1. จำ (Remember)
2. ความเข้าใจ (Comprehension)	2. เข้าใจ (Understand)
3. การนำไปใช้ (Application)	3. ประยุกต์ใช้ (Apply)
4. การวิเคราะห์ (Analysis)	4. วิเคราะห์ (Analyze)
5. การสังเคราะห์ (Synthesis)	5. ประเมินค่า (Evaluate)
6. การประเมินค่า (Evaluation)	6. สร้างสรรค์ (Create)

การพิจารณาลักษณะของความรู้ (Knowledge Dimension) Anderson และ Krathwohl (2001) ได้แบ่งออกเป็น 4 แบบ ได้แก่

1. ความรู้เกี่ยวกับความเป็นจริง (Factual knowledge) หมายถึง ความรู้ในสิ่งที่เป็นจริงอยู่ เช่น ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ และความรู้ในสิ่งเฉพาะต่างๆ
2. ความรู้ในเชิงมโนทัศน์ (Conceptual knowledge) หมายถึง ความรู้ที่มีความซับซ้อน มีการจัดหมวดหมู่เป็นกลุ่มของความรู้ และโครงสร้างของความรู้
3. ความรู้ในเชิงวิธีการ (Procedural knowledge) หมายถึง ความรู้ว่าสิ่งนั้นๆ ทำได้อย่างไร ซึ่งรวมถึงความรู้ที่เป็นทักษะ เทคนิค และวิธีการ
4. ความรู้เชิงอภิปราย (Metacognitive knowledge) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับเรื่องทางปัญญาของผู้เรียนเอง คือ ความรู้ที่ผู้เรียนจะทำความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนและการแก้ปัญหาไป จนถึง การประเมิน

2.3.3 ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism)

ทิตนา แคมมณี(2560, หน้า 90-96) แนวคิด Constructivism เกี่ยวข้องกับ ธรรมชาติของ

ความรู้ของมนุษย์ มีความหมาย ทั้งในเชิงจิตวิทยาและเชิงสังคมวิทยา ทฤษฎีด้านจิตวิทยา เริ่มต้นจาก Jean Piaget ซึ่งเสนอว่า การเรียนรู้ของเด็กเป็นกระบวนการส่วนบุคคลมีความ เป็นอัตนัย Vygotsky ได้ขยาย ขอบเขตการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลว่า เกิดจากการสื่อสารทางภาษากับ บุคคลอื่น สำหรับด้านสังคมวิทยา Emile Durkheim และคณะ เชื่อว่าสภาพแวดล้อมทางสังคมมีผล ต่อการเสริมสร้างความรู้ใหม่

ทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนว Constructivism จัดเป็นทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยม (cognitive psychology) มีรากฐานมาจากผลงานของ Ausubel และ Piaget ประเด็นสำคัญประการแรก ของทฤษฎีการเรียนรู้ตาม Constructivism คือ ผู้เรียนเป็นผู้สร้าง (Construct) ความรู้จากความสัมพันธ์ ระหว่างสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิม โดยใช้กระบวนการทางปัญญา (cognitive apparatus) ของตน ประเด็นสำคัญประการที่สองของทฤษฎี คือ การเรียนรู้ตามแนว Constructivism คือ โครงสร้าง ทางปัญญาเป็นผลของความพยายามทางความคิด ผู้เรียนสร้างเสริมความรู้ผ่านกระบวนการทางจิตวิทยาด้วย ตนเอง ผู้สอนไม่สามารถปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญาของผู้เรียนได้ แต่ผู้สอนสามารถช่วยผู้เรียน ปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญาได้โดยจัดสภาพการณ์ที่ทำให้เกิดภาวะไม่สมดุลขึ้น

ลักษณะการพัฒนารูปแบบการสอนตามแนว Constructivism

1. การสอนตามแนว Constructivism เน้นความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และความสำคัญของความรู้เดิม
2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดงความรู้ความสามารถได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนจะเป็นผู้ออกไป สังเกตสิ่งที่ตนอยากรู้ มาร่วมกันอภิปราย สรุปผลการค้นพบแล้ว นำไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากเอกสาร วิชาการ หรือแหล่งความรู้ที่ทำได้ เพื่อตรวจสอบความรู้ที่ได้มาและเพิ่มเติมเป็นองค์ความรู้ที่สมบูรณ์ต่อไป
3. การเรียนรู้ต้องให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ค้นหาความรู้ด้วยตนเองจนค้นพบ ความรู้และ รู้จักสิ่งที่ค้นพบ เรียนรู้วิเคราะห์ต่อจนรู้จริงว่าลึกๆ แล้วสิ่งนั้นคืออะไร มีความสำคัญมากน้อยเพียงไร และศึกษาค้นคว้าให้ลึกซึ้งลงไปจนถึงรู้แจ้ง

บทบาทของผู้สอนในการจัดการเรียนรู้

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสังเกต สำรวจเพื่อให้เห็นปัญหา
 2. มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน เช่น แนะนำ ถามให้คิด หรือสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง
 3. ช่วยให้ผู้เรียนคิดค้นต่อๆ ไป ให้ทำงานเป็นกลุ่ม
 4. ประเมินความคิดรวบยอดของผู้เรียน ตรวจสอบความคิดและทักษะการคิดต่างๆ
- การปฏิบัติการแก้ปัญหาและพัฒนาให้เคารพความคิดและเหตุผลของผู้อื่น

บทบาทของผู้เรียน

ในการเรียนตามทฤษฎี Constructivism ผู้เรียนจะมีบทบาทเป็นผู้ปฏิบัติและสร้าง ความรู้ ไปพร้อมๆ กันด้วยตัวของเขาเอง (ทำไปและเรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน) บทบาทที่คาดหวังจาก ผู้เรียน คือ

1. มีความยินดีร่วมกิจกรรมทุกครั้งด้วยความสนใจ
2. เรียนรู้ได้เอง รู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ด้วยตนเอง

3. ตัดสินปัญหาต่างๆ อย่างมีเหตุผล
4. มีความรู้สึกและความคิดเป็นของตนเอง
5. วิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่นได้
6. ให้ความช่วยเหลือกันและกัน รู้จักรับผิดชอบงานที่ตนเองทำอยู่และที่ได้รับมอบหมาย
7. นำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้นั้น

สอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน Constructivism ของ ทิศนา ขัมมณี (2560, หน้า 96-98) ที่กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้ที่ดีเกิดจากการสร้างพลังความรู้ในตนเองด้วยตนเองของผู้เรียน ผู้เรียนที่มีโอกาสได้สร้างความคิดและนำความคิดของตนเองไปสร้างชิ้นงานโดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม จะได้เห็นความคิดนั้นเป็นรูปธรรม การสร้างความรู้ในตนเองของผู้เรียนเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นมา ความรู้ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นจะเป็นความรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียนมีความคงทน ไม่ลืมง่าย และสามารถถ่ายทอดให้คนอื่นเข้าใจความคิดของตนเองได้ดี ความรู้ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นจะเป็นฐานให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ใหม่ต่อไป อย่างไม่สิ้นสุด

การประยุกต์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. การใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม ในการให้ผู้เรียนสร้างสาระการเรียนรู้และผลงานต่างๆ ด้วยตนเอง
2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่มีบรรยากาศที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกตามความสนใจ
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำในสิ่งที่สนใจ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการคิดการทำการเรียนรู้ต่อไป
4. จัดสภาพแวดล้อมที่มีความแตกต่างกัน เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ เช่น วัย ความถนัด ความสามารถ และประสบการณ์
5. สร้างบรรยากาศที่มีความเป็นมิตร
6. ครูต้องทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน
7. การประเมินผลการเรียนรู้ต้องประเมินทั้งผลงานและกระบวนการ
8. ใช้วิธีการที่หลากหลายในการประเมิน เช่น การประเมินตนเอง การประเมินโดยครูและเพื่อน การสังเกตการประเมินโดยแฟ้มสะสมงาน

ครูผู้สอนจะต้องสร้างให้เกิดองค์ประกอบครบทั้ง 3 ประการ คือ

1. ให้ผู้เรียนได้ลงมือประกอบกิจกรรมด้วยตนเอง (ได้สร้างงาน) ตามความสนใจตามความชอบ หรือความถนัดของแต่ละบุคคล
 2. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภายใต้บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่ดี
 3. มีเครื่องมืออุปกรณ์ในการประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม
- สำหรับการนำทฤษฎี Constructivism มาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนตามปกติ

ครูสามารถประยุกต์ใช้ได้ภายในวิชาที่มีการปฏิบัติหรือวิชาที่ต้องการฝึกทักษะ โดยแยกแยะได้ 3 ลักษณะ คือ

1. ประยุกต์ใช้บางส่วน กล่าวคือ นำทฤษฎี Constructivism มาประยุกต์ใช้เป็นครั้งคราว โดยเลือกให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา

2. ประยุกต์ใช้ในชั่วโมงปฏิบัติเต็มเวลา กล่าวคือ นำทฤษฎี Constructivism มาประยุกต์ใช้ในชั่วโมงปฏิบัติทั้งหมดของวิชานั้น โดยครูให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติและเชื่อมโยงความรู้ให้สัมพันธ์กับทฤษฎีที่เรียน

3. ประยุกต์ใช้ทั้งวิชา กล่าวคือ นำทฤษฎี Constructivism มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนทั้งวิชา ซึ่งนับว่าเป็นวิธีที่ดีหากปฏิบัติได้จริง เพราะการเปลี่ยนแปลงความคิดและทัศนคติของผู้เรียนนั้น จะต้องอาศัยระยะเวลาพอสมควรและจะต้องทำอย่างต่อเนื่องจึงจะเห็นผล

สรุป การจะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ตามทฤษฎี Constructivism นั้นไม่ยากนัก เพราะเมื่อมีการเริ่มต้นแล้วการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเองโดยอัตโนมัติและมีพลังเพียงพอที่จะขับเคลื่อนให้ทำงานสำเร็จตามเป้าหมาย (แต่ในระยะแรกนั้นจะต้องอาศัยเวลาในการเริ่มต้นพอสมควร) ครูเองจะได้สัมผัสกับบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา ผู้เรียนมีความสุขและมุ่งมั่นที่จะทำงานด้วยตนเองจนสำเร็จ และที่น่าประหลาดใจก็คือผลงานที่ออกมาจะมีความหลากหลาย ท่านจะเห็นความคิดดีๆ หรือ สิ่งใหม่ๆ ที่เจริญงอกงามขึ้น ดังนั้น การให้โอกาสในการเริ่มต้นนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ครูผู้สอนเพียงแค่เปิดความคิดและเปิดใจเพื่อให้โอกาสกับผู้เรียนได้สัมผัสกับสิ่งเหล่านี้ด้วยตัวของเขาเอง คอยอำนวยความสะดวกและควบคุมกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปตามกระบวนการดังที่กล่าวมาแล้ว

2.3.4 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Theory of Cooperative or Collaborative Learning)

ทิตนา แคมมณี (2560, หน้า 98-102) ได้ให้ความหมาย การเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ การเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย โดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันประมาณ 3-5 คน ช่วยกัน เรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม นักการศึกษาคนสำคัญที่เผยแพร่แนวคิดของการเรียนรู้แบบนี้ คือ สลาบิน (Slavin) เดวิด จอห์นสัน (David Johnson) และรอเจอร์ จอห์นสัน (Roger Johnson) กล่าวว่า ในการจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไป เรามักไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ส่วนใหญ่เรามักจะมุ่งไปที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน หรือระหว่างผู้เรียนกับบทเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนจึงมักถูกละเลยหรือถูกมองข้ามไปต่างๆ ที่มี ผลการวิจัยชี้ชัดเจนว่า ความรู้สึกของผู้เรียนต่อตนเองต่อโรงเรียนครูและเพื่อนร่วมชั้น มีผลต่อการเรียนรู้มาก Johnson and Johnson. (1994, pp. 31-32) กล่าวไว้ว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนมี 3 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะแข่งขันกัน ในการศึกษาเรียนรู้ ผู้เรียนแต่ละคนจะพยายามเรียนให้ได้ดีกว่าคนอื่น เพื่อให้ได้คะแนนดีได้รับการยกย่องหรือได้รับการตอบแทนในลักษณะต่างๆ

2. ลักษณะต่างคนต่างเรียน คือ แต่ละคนต่างก็รับผิดชอบดูแลตนเองให้เกิดการเรียนรู้ไม่ยุ่งเกี่ยวกับผู้อื่น

3. ลักษณะร่วมมือกันหรือช่วยกันในการเรียนรู้ คือ แต่ละคนต่างก็รับผิดชอบในการเรียนรู้ของตน และในขณะเดียวกันก็ต้องช่วยให้สมาชิกคนอื่นเรียนรู้ด้วย

องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

Johnson and Johnson (1994, pp. 31-37) ได้สรุปว่า Cooperative Learning มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในทางบวก (Positive Interdependent) หมายถึง การพึ่งพากันในทางบวก แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การพึ่งพากันเชิงผลลัพธ์ คือ การพึ่งพากันในด้านการได้รับผลประโยชน์จากความสำเร็จของกลุ่มร่วมกัน ซึ่งความสำเร็จของกลุ่มอาจจะเป็นผลงาน หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่ม ในการสร้างการพึ่งพากันในเชิงผลลัพธ์ได้ดั่งนั้น ต้องจัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้ผู้เรียนทำงาน โดยมีเป้าหมายร่วมกันจึงจะเกิดแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีการพึ่งพาซึ่งกันและกัน สามารถร่วมมือกันทำงานให้บรรลุผลสำเร็จได้ และการพึ่งพาในเชิงวิธีการ คือ การพึ่งพากันในด้านกระบวนการทำงาน เพื่อให้ทำงานกลุ่มสามารถบรรลุได้ตามเป้าหมายซึ่งต้องสร้างสภาพการณ์ให้ผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มได้รับรู้ว่าตนเองมีความสำคัญต่อความสำเร็จของกลุ่มในการสร้างสภาพการพึ่งพากันในเชิงวิธีการ มีองค์ประกอบ ดังนี้

1.1 การทำให้เกิดการพึ่งพาทรัพยากรหรือข้อมูล (Resource Interdependence) คือ แต่ละบุคคลจะมีข้อมูลความรู้เพียงบางส่วน ที่เป็นประโยชน์ต่องานของกลุ่ม ทุกคนต้องนำข้อมูลมารวมกันจึงจะทำให้งานสำเร็จได้ ในลักษณะที่เป็นการให้งานหรืออุปกรณ์ที่ทุกคนต้องทำหรือใช้ร่วมกัน

1.2 ทำให้เกิดการพึ่งพาเชิงบทบาทของสมาชิก (Role Interdependence) คือ การกำหนดบทบาทของการทำงานให้แต่ละบุคคลในกลุ่ม และการทำให้เกิดการพึ่งพาเชิงภาระงาน (Task Interdependence) คือ แบ่งงานให้แต่ละบุคคลในกลุ่มมีทักษะที่เกี่ยวข้องกัน ถ้าสมาชิกคนใดคนหนึ่งทำงานของตนไม่เสร็จ จะทำให้สมาชิกคนอื่นไม่สามารถทำงานในส่วนที่ต่อเนื่องได้

2. การมีปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมกัน ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม (Face to Face Promotive Interdependence) หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนช่วยเหลือกัน มีการติดต่อสัมพันธ์กัน การอภิปราย แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด การอธิบายให้สมาชิกในกลุ่มได้เกิดการเรียนรู้ การรับฟังเหตุผลของสมาชิกในกลุ่ม การมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงระหว่างสมาชิกในกลุ่มได้เกิดการเรียนรู้ การรับฟังเหตุผลของสมาชิกภายในกลุ่ม จะก่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รู้จักการทำงานร่วมกันทางสังคม จากการช่วยเหลือสนับสนุนกัน การเรียนรู้เหตุผลของกันและกัน ทำให้ได้รับข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการทำงานของตนเอง จากการตอบสนองทางวาจาและท่าทางของเพื่อนสมาชิก ช่วยให้ผู้รู้จักเพื่อนสมาชิกได้ดียิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

3. ความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละบุคคล (Individual Accountability) หมายถึง ความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของสมาชิกแต่ละคน โดยต้องทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ต้องรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองและเพื่อนสมาชิก ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความสามารถและความรู้ที่แต่ละคนจะได้รับมีการตรวจสอบเพื่อความแน่ใจว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นรายบุคคลหรือไม่ โดยประเมินผล

งานของสมาชิกแต่ละคนซึ่งรวมกันเป็นผลงานของกลุ่มให้ข้อมูลย้อนกลับทั้งกลุ่มและรายบุคคลให้สมาชิกทุกคนรายงานหรือมีโอกาสดูความคิดเห็นโดยทั่วถึง ตรวจสอบผลการเรียนเป็นรายบุคคลหลังจบบทเรียน เพื่อเป็นการประกันว่าสมาชิกทุกคนในกลุ่มรับผิดชอบทุกอย่างร่วมกับกลุ่ม ทั้งนี้สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องมีความมั่นใจ และพร้อมที่จะได้รับการทดสอบเป็นรายบุคคล

4. การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interpersonal and Small Group Skills) หมายถึง การมีทักษะทางสังคม (Social Skill) เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข คือ มีความเป็นผู้นำรู้จักตัดสินใจ สามารถสร้างความไว้วางใจ รู้จักติดต่อสื่อสาร และสามารถแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งในการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการทำงานร่วมกันที่จะช่วยให้การทำงานกลุ่มประสบความสำเร็จ

5. กระบวนการทำงานของกลุ่ม (Group Processing) หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ของกลุ่ม โดยผู้เรียนจะต้องเรียนรู้จากกลุ่มให้มากที่สุด มีความร่วมมือทั้งด้านความคิด การทำงานและความรับผิดชอบร่วมกัน จนสามารถบรรลุเป้าหมายได้ การที่จะช่วยให้การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายนั้น กลุ่มจะต้องมีหัวหน้าที่ดี สมาชิกดี และกระบวนการทำงานดี นั่นคือมีการเข้าใจในเป้าหมายการทำงานร่วมกัน

ผลของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

1. มีความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายมากขึ้น
2. มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนดีขึ้น
3. สุขภาพจิตดีขึ้น

ประเภทของกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ

1. กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างเป็นทางการ
2. กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ
3. กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างถาวร

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพชรรัตน์ นามมั่น (2559) ได้ศึกษาวิจัย การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนการงานอาชีพและเทคโนโลยีตามหลักการทำงานแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานประดิษฐ์อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนตลาดสำโรง มีวัตถุประสงค์

1) เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนการงานอาชีพและเทคโนโลยีตามหลักการทำงานแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานประดิษฐ์อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ของรูปแบบการเรียนการสอนการงานอาชีพและเทคโนโลยีตามหลักการทำงานแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานประดิษฐ์อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนการงานอาชีพและเทคโนโลยีตามหลักการทำงานแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานประดิษฐ์อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

2.2 ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องงานประดิษฐ์ของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการสอน

2.3 ประเมินทักษะการปฏิบัติงานประดิษฐ์อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระหว่างเรียน

2.4 ประเมินความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานประดิษฐ์ของนักเรียนหลังเรียน

2.5 ประเมินการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานประดิษฐ์ของนักเรียนหลังเรียน

2.6 ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนตลาดสำโรง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 22 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนการงานอาชีพและเทคโนโลยีตามหลักการทำงานแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานประดิษฐ์อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องงานประดิษฐ์แบบประเมินทักษะการปฏิบัติงานประดิษฐ์อย่างสร้างสรรค์แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานประดิษฐ์แบบประเมินการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานประดิษฐ์และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่า t-test

ผลการวิจัยพบว่า

1) รูปแบบการเรียนการสอนการงานอาชีพและเทคโนโลยีตามหลักการทำงานแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานประดิษฐ์อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนที่พัฒนาขึ้นมีชื่อว่า อาร์ดีพีดีบี (RDPDEB Model) มีองค์ประกอบของรูปแบบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. **หลักการ** การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานอาชีพ โดยใช้หลักการทำงานแบบมีส่วนร่วมส่งผลให้ผู้เรียนปฏิบัติงานอาชีพได้อย่างสร้างสรรค์

2. **วัตถุประสงค์** เพื่อส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานอาชีพอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนโดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามหลักการทำงานแบบมีส่วนร่วม

3. **กระบวนการเรียนการสอน** มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การร่วมรับรู้ (Receiving: R) จัดกิจกรรมเพื่อให้ นักเรียนได้ร่วมกันศึกษาความรู้อันเป็นข้อมูลพื้นฐานงานประดิษฐ์ด้านนั้นๆ ตลอดจนร่วมกันศึกษาขั้นตอนการประดิษฐ์ และได้ร่วมกันทดลองประดิษฐ์ตามแบบที่ครูได้ออกแบบไว้ จนเกิดความเข้าใจและเห็นแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน

ขั้นที่ 2 การร่วมคิดและตัดสินใจ (Decision Making : D) จัดกิจกรรมเพื่อให้

นักเรียนร่วมกันระดมความคิดในการประดิษฐ์งานนั้น ๆ อย่างหลากหลาย และร่วมกันแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการตัดสินใจสร้างสรรค์งานประดิษฐ์

ขั้นที่ 3 การร่วมวางแผน (Planning : P) จัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้ร่วมกันออกแบบชิ้นงานการประดิษฐ์ตามความคิดสร้างสรรค์ และร่วมกันวางแผนการปฏิบัติงาน โดยการกำหนดวัสดุ อุปกรณ์ กำหนดขั้นตอนปฏิบัติงาน แบ่งความรับผิดชอบ

ขั้นที่ 4 การร่วมปฏิบัติ (Doing : D) จัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้ร่วมกันปฏิบัติงานการประดิษฐ์ตามแผนที่วางไว้ และร่วมกันสังเกตและสะท้อนผลการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนของการปฏิบัติงานประดิษฐ์

ขั้นที่ 5 การร่วมประเมินผล(Evaluating:E) จัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้ร่วมกันวิเคราะห์และประเมินผลการปฏิบัติงานประดิษฐ์ โดยใช้ทฤษฎีการคิดวิเคราะห์หาคำถามหาคำตอบ รวมทั้งร่วมกันเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงพัฒนางาน

ขั้นที่ 6 การร่วมรับผลประโยชน์ (Benefit: B) จัดกิจกรรมให้นักเรียนร่วมกันชื่นชมผลงานของตนเองและของกลุ่มอื่น ๆ ตลอดจนร่วมกันเสนอแนะแนวทางในการนำผลงานไปประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง สมาชิกในกลุ่มและประโยชน์ต่อส่วนรวม

4. เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ได้แก่ ระบบสังคม(Social System) การเรียนรู้ตามรูปแบบต้องมีระบบสังคมแห่งการเรียนรู้ ดังนี้

- 1) นักเรียนต้องเป็นผู้รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง และการเรียนรู้ของกลุ่ม
- 2) นักเรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน กล่าวพูด กล่าวเสนอความคิด กล่าวที่จะซักถาม
- 3) นักเรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนอย่างต่อเนื่องกล่าวที่จะเสนอความคิดและกล่าวที่จะซักถาม
- 4) นักเรียนต้องมีทักษะและกล้าที่จะตั้งคำถามเพื่อค้นหาคำตอบในสิ่งที่อยากรู้เกี่ยวกับงานสร้างสรรค์

ระบบสนับสนุน (Support System) การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบผู้สอนจะต้องจัดระบบสนับสนุนดังนี้

- 1) ผู้สอนเป็นผู้จัดบรรยากาศการเรียนรู้ทั้งด้านกายภาพและจิตภาพในเชิงบวก
- 2) ผู้สอนจัดเตรียมวัสดุและอุปกรณ์การเรียนรู้ให้เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน
- 3) ผู้สอนจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้อบอุ่น ผ่อนคลาย เป็นกันเอง และมีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง
- 4) ผู้สอนต้องกระตุ้นให้นักเรียนใช้เทคนิคการระดมสมองในการระดมความคิดสร้างสรรค์การปฏิบัติงานประดิษฐ์อย่างจริงจัง

5) ผู้สอนต้องกระตุ้นให้นักเรียนกล้าที่จะตั้งคำถามในการวิเคราะห์และพัฒนา
งานสร้างสรรค์ผู้สอนจัดหาตัวอย่างผลงานการประดิษฐ์อันเป็นความคิดสร้างสรรค์อย่างหลากหลายเพื่อเป็น
ต้นทุนการคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนหลักการตอบสนอง

การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ต้องคำนึงถึงการตอบสนองต่อนักเรียนในระหว่าง
การเรียนรู้ตามรูปแบบดังต่อไปนี้

- 1) ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกทั้งก่อนระหว่าง และหลังการเรียนรู้
- 2) ผู้สอนสนทนาซักถามเพื่อกระตุ้นการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
- 3) ผู้สอนดูแล และติดตามให้นักเรียนเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดผลงานการ
ประดิษฐ์ที่เป็นความคิดสร้างสรรค์ และพบว่ารูปแบบการเรียนการสอนการงานอาชีพและเทคโนโลยีตาม
หลักการทำงานแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานประดิษฐ์อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนที่
พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎี ความเป็นไปได้และความสอดคล้อง
ของรูปแบบสูง และเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

2) ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนการงานอาชีพและเทคโนโลยีตามหลักการทำงานแบบ
มีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานประดิษฐ์อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนตลาดสำโรง พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องงานประดิษฐ์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้
ตามรูปแบบการเรียนการสอนการงานอาชีพและเทคโนโลยีตามหลักการทำงานแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริม
ทักษะการปฏิบัติงานประดิษฐ์อย่างสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยหลังการใช้
รูปแบบการเรียนการสอน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการเรียนการสอน
นักเรียนมีทักษะการปฏิบัติงานประดิษฐ์อย่างสร้างสรรค์ระหว่างเรียนในระดับสูงมาก และมีความคิด
สร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานประดิษฐ์หลังเรียนในระดับสูงมาก ส่วนการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานประดิษฐ์
ของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด และยังพบอีกว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ
การเรียนการสอนการงานอาชีพและเทคโนโลยีตามหลักการทำงานแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมทักษะการ
ปฏิบัติงานประดิษฐ์อย่างสร้างสรรค์อยู่ในระดับมากที่สุด

ศักดิ์นคร สีหอแก้ว (2559) ได้ศึกษาวิจัย การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนทักษะงาน
ช่างพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนทักษะงานช่างพื้นฐานใน
ศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
- 2) เพื่อสร้างและหาคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนทักษะงานช่างพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
- 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะงานช่างพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

4) เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะงานช่างพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

1) กลุ่มที่ใช้ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน จำนวน 316 คน ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม

2) กลุ่มทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะงานช่างพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 การเลือกแบบเจาะจงเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดจันทร์ตะวันออก จำนวน 30 คน

การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

2) สร้างและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

3) ทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน

4) ประเมินผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที่

ผลการวิจัยพบว่า

1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีการพัฒนาทักษะงานช่างพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับปานกลาง การจัดการเรียนการสอนยังขาดการเชื่อมโยงกิจกรรม การเรียนรู้กับรายวิชาอื่นๆ การแสวงหาความรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยีอยู่ในระดับน้อย มีความต้องการพัฒนาทักษะงานช่างพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก

2) รูปแบบการเรียนการสอนทักษะงานช่างพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมีลักษณะเป็นแบบแผนจำลองที่เป็นเอกสารมี 5 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน การวิเคราะห์งาน แผนการจัดการเรียนรู้เอกสารประกอบการเรียนรู้ และสื่อ/แหล่งเรียนรู้ระบบเครือข่าย

3) นักเรียนกลุ่มทดลองตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีผลการทดลองอยู่ในระดับดี

4) นักเรียนกลุ่มทดลองมีผลการประเมินทักษะงานช่างพื้นฐานระหว่างก่อนทดลองกับหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการประเมินหลังการทดลองกับระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

เชี่ยวชาญ ดวงใจดี และวรกาญจน์ สุขสดเขียว (2562) ได้ศึกษาวิจัย แนวปฏิบัติในการบริหารจัดการหลักสูตรทวิศึกษาการเรียนร่วมอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ

1) ทราบองค์ประกอบแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการหลักสูตรทวิศึกษาการเรียนร่วมอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย

2) ยืนยันองค์ประกอบแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการหลักสูตรทวิศึกษาการเรียนร่วมอาชีวศึกษา

และมัธยมศึกษาตอนปลาย

วิธีดำเนินงานวิจัย ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ

1) ศึกษาค้นคว้า ตัวแปรเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการหลักสูตรทวิศึกษาการเรียนร่วม อาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย

2) การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

3) การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

4) การยืนยันองค์ประกอบของแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการหลักสูตรทวิศึกษาการเรียนร่วม อาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสอบถามความคิดเห็น และแบบยืนยันองค์ประกอบ

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนที่จัดหลักสูตรทวิศึกษาการเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 226 คน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการยืนยันองค์ประกอบ

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการหลักสูตรทวิศึกษาการเรียนร่วมอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย มี 7 องค์ประกอบ คือ

1) การบริหารจัดการหลักสูตร มี 4 องค์ประกอบย่อย ประกอบด้วย

(1) ระบบการจัดการหลักสูตร

(2) ระบบการวัดและประเมินผล

(3) ระบบการวางแผนหลักสูตร

(4) ระบบการประกันคุณภาพหลักสูตร

2) การดำเนินการหลักสูตร

3) การจัดการเรียนการสอน

4) การจัดการความร่วมมือ

5) การจัดทำหลักสูตรทวิศึกษา

6) การพัฒนาคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา

7) การบริหารทรัพยากรและงบประมาณ

2. ผลการยืนยันองค์ประกอบแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการหลักสูตรทวิศึกษาการเรียนร่วมอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้ง 7 องค์ประกอบ มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้และเป็นประโยชน์

ยุพียง วุ่นงษ์ และคนอื่นๆ (2561) ได้ศึกษาวิจัย กลยุทธ์การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ศึกษาทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษา
- 2) สร้างกลยุทธ์การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษา
- 3) ประเมินกลยุทธ์การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ศึกษาทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียน โดยศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน สอบถามนักเรียน 75 คน ครู 14 คน และผู้ปกครอง 71 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ตอนที่ 2 สร้างกลยุทธ์ โดยจัดสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์ 9 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ตอนที่ 3 ประเมินกลยุทธ์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย การทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษา มี 10 ทักษะ ได้แก่ การตัดสินใจและแก้ปัญหาการคิดสร้างสรรค์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ การรู้จักตนเองและการเข้าใจผู้อื่น การควบคุมอารมณ์และการเอาชนะความกดดัน ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว การริเริ่มและการชี้นำตนเอง ทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม การมีผลงานและความรับผิดชอบ ภาวะผู้นำและหน้าที่รับผิดชอบ โดยทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหา กับการริเริ่มและการชี้นำตนเอง มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด

2. กลยุทธ์ มี 3 กลยุทธ์หลัก คือ

2.1 การเสริมสร้างความตระหนัก การพัฒนาทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ทักษะการริเริ่มและการชี้นำตนเองของนักเรียน

2.2 การเสริมสร้างและพัฒนากายยอมรับความเข้าใจในการพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียน

2.3 การพัฒนาพฤติกรรมการพัฒนาการตัดสินใจและแก้ปัญหา การริเริ่มและการชี้นำตนเองของนักเรียน

3. กลยุทธ์มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีประโยชน์อยู่ในระดับมากและสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการติดตามและประเมินผล

การตรวจติดตามและประเมินผลความพึงพอใจโครงการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ 2 ระบบ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 กองยุทธศาสตร์และงบประมาณ ได้ดำเนินการติดตามและประเมินผลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล
- 3.3 การเลือกพื้นที่ดำเนินการ
- 3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามประเมินผล
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.8 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.9 การนำเสนอ

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. **ประชากร (Population)** คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยจะทำการติดตามและประเมินผลให้ครบทุกมิติ ได้ทำการแจกแบบสอบถามได้รับกลับคืนกลับมา จำนวน 120 ชุด

2. **กลุ่มตัวอย่าง (Sampling)** ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง เลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) คือ ไม่จำเพาะเจาะจงว่าเป็นใคร ไม่กำหนด เพศ การศึกษา อายุ สถานภาพ แต่ต้องเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์การเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอน โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นการดำเนินการในพื้นที่เป็นการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

3.2 ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล

1. แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น
2. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อช่วยติดตามประเมินผลตามที่เห็นสมควร
3. คัดเลือกโครงการที่สนับสนุนงบประมาณการพัฒนาตามแผนงานโครงการที่ได้ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น
4. จัดทำแบบสอบถาม เพื่อติดตามประเมินผลโดยใช้เกณฑ์ความพึงพอใจ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นที่ได้รับประโยชน์จากโครงการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ 2 ระบบ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยการกำหนดหัวข้อแบบสอบถามตามแนวทางรายงานการติดตาม

และประเมินผลประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล กองยุทธศาสตร์และงบประมาณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ตัวชี้วัด และตามวัตถุประสงค์อื่นๆ ของโครงการ เป็นต้น

5. ลงพื้นที่แจกแบบสอบถามให้ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ตอบแบบสอบถาม และแสดงความคิดเห็นได้โดยอิสระ

6. คณะทำงานและผู้ช่วยเก็บแบบสอบถามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนให้ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล กองยุทธศาสตร์และงบประมาณ เพื่อรวบรวมไว้ทำการสรุปผลการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการ

7. กองยุทธศาสตร์และงบประมาณ คัดแยกแบบสอบถามที่ได้รับคืนและทำการลงรหัสข้อมูลประเมินผลโดยใช้โปรแกรมประมวลผลทางคอมพิวเตอร์

8. เสนอรายงานผลการติดตามและประเมินผลให้คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นได้ทราบ

3.3 การเลือกพื้นที่ดำเนินการ

การเลือกพื้นที่ดำเนินการติดตามประเมินผลผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โครงการตามแผนดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในการติดตามและประเมินผลครั้งนี้ใช้แบบสอบถามที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นได้จัดทำไว้เพื่อดำเนินการติดตามและประเมินผลความพึงพอใจของข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นต่อการดำเนินงานโครงการฯ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น และตามแบบสอบถามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดประเด็นคำถามที่คณะทำงานสร้างเครื่องมือสำหรับติดตามและประเมินผลโครงการให้ครอบคลุมทุกประเด็น โดยให้คณะทำงานและผู้ช่วยเก็บแบบสอบถามที่ได้รับการแต่งตั้งนำไปแจกแบบสอบถามตามที่ได้รับมอบหมายแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมในด้านการบริหารโครงการ (ระดับการมีส่วนร่วม)

ส่วนที่ 3 ระดับความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ (ระดับความพึงพอใจ)

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะและอื่นๆ

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากนำแบบสอบถามให้คณะทำงานได้ลงพื้นที่ และได้ช่วยเก็บแบบสอบถามแจกให้ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ขอนแก่นที่ได้รับประโยชน์จากโครงการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ 2 ระบบ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ตอบแบบสอบถามแล้วให้เก็บแบบสอบถามกลับคืนส่งให้ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล กองยุทธศาสตร์และงบประมาณ เก็บรวบรวมเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.6 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลการติดตามและประเมินผลเริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ – กันยายน 2564 รายงานการติดตามและประเมินผลความพึงพอใจโครงการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ 2 ระบบ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล กองยุทธศาสตร์และงบประมาณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล กองยุทธศาสตร์และงบประมาณ คัดแยกแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตามแล้วนำมาจัดลำดับข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) หาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ส่วนข้อมูลประเด็นคำถามจากแบบสอบถามใช้ในการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในส่วนคำถามแบบปลายปิดจะจัดเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงลึกการแปลความหมายของข้อมูลพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์และแปลผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามต่อไป

3.8 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล เนื่องจากเป็นการติดตามและประเมินผลในเชิงปริมาณเกณฑ์ที่ใช้วัดใช้เกณฑ์วัดระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินการตามโครงการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น จะใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ในการวัดระดับความพึงพอใจและอ้างอิงจากกลุ่มตัวอย่างไปยังประชากรทั้งหมด

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนเกณฑ์คะแนนที่ใช้ในการวัดความพึงพอใจประมาณค่า 5 ระดับ การวัดเป็นช่วงสเกลของลิเคิร์ต (Likert five rating scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

5	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับมาก
3	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

จากหลักการดังกล่าวสามารถแบ่งความหมายของระดับคะแนนออกเป็น 5 ระดับ ทิพยา กิจวิจารณ์ การวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ (การวิจัยเชิงปริมาณ) 2551 (หน้า 123 – 124 อย่างมาจากวานี แสน มหัชย) ดังนี้

ระดับคะแนน	แปลผล
4.21 – 5.00	ระดับความพึงพอใจ มากที่สุด
3.41 – 4.20	ระดับความพึงพอใจ มาก
2.61 – 3.40	ระดับความพึงพอใจ ปานกลาง
1.81 – 2.60	ระดับความพึงพอใจ น้อย
1.00 – 1.80	ระดับความพึงพอใจ น้อยที่สุด

3.9 การนำเสนอ

จัดทำรายงานผลการติดตามและประเมินผลในรูปแบบของความรู้ร้อยละในเชิงพรรณนา ในบทที่ 4 ในรูปแบบของตารางแจกแจงความถี่ และแสดงรายละเอียดในประเด็นคำตอบต่างๆ ได้จากแบบสอบถาม ของประชากร ค่าสถิติที่ใช้จะเป็นค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และสรุปผลการติดตามในภาพรวม จะแสดงอยู่ในบทที่ 5 แล้วรวบรวมเป็นรูปเล่มรายงานผู้บริหาร และลงใน Website ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชน และผู้สนใจทราบต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การตรวจติดตามและประเมินผลความพึงพอใจโครงการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ 2 ระบบ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยจะทำการติดตามและประเมินผลให้ครบทุกมิติ ได้ทำการแจกแบบสอบถามได้รับกลับคืนกลับมา จำนวน 120 ชุด ใช้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์และนำเสนอรายงานการติดตามและประเมินผลตามการบรรยายประกอบตาราง ดังต่อไปนี้

- 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 4.2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในด้านการบริหารโครงการ (ระดับการมีส่วนร่วม)
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ระดับความความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ (ระดับความพึงพอใจ)

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพ ดังนี้

ตารางที่ 1

1. เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ชาย	45	37.50
หญิง	75	62.50
รวม	120	100.00
2. อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ไม่เกิน 20 ปี	80	66.67
21-30 ปี	10	8.33
31-40 ปี	14	11.67
41-50 ปี	9	7.50
51-60 ปี	7	5.83
61 ปี ขึ้นไป	0	0.00
รวม	120	100.00

3. ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ประถมศึกษา	0	0
มัธยมศึกษาตอนต้น	46	38.33
มัธยมศึกษาตอนปลาย	43	35.83
ปริญญาตรี	17	14.17
สูงกว่าปริญญาตรี	14	11.67
รวม	120	100.00
4. สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ผู้บริหารสถานศึกษา	3	2.50
ครู	22	18.33
บุคลากรทางการศึกษา	6	5.00
นักเรียน/นักศึกษา	89	74.17
รวม	120	100.00

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า

เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 62.50 และเป็นเพศชายร้อยละ 37.50

อายุ ผู้ตอบแบบสอบถาม มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมา ได้แก่ ผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี อายุระหว่าง 21 - 30 ปี อายุระหว่าง 41 – 50 ปี และอายุระหว่าง 51 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.67 ร้อยละ 8.33 ร้อยละ 7.50 และร้อยละ 5.83 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถาม มีการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.33 รองลงมา ได้แก่ มัธยมศึกษาตอนปลาย ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 35.83 ร้อยละ 14.17 และร้อยละ 11.67 ตามลำดับ

สถานภาพ ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.17 รองลงมา ได้แก่ ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 18.33 ร้อยละ 5.00 และร้อยละ 2.50 ตามลำดับ

4.2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในด้านการบริหารโครงการ (ระดับการมีส่วนร่วม)

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมในด้านการบริหารโครงการ (ระดับการมีส่วนร่วม)

ตารางที่ 2

หัวข้อ	ระดับความพึงพอใจ (จำนวนคน)							
	มากที่สุด	มาก	พอใช้	น้อย	น้อยที่สุด	SD	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
1. มีการเปิดโอกาสให้ครูบุคลากร และนักเรียนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม	71 (59.17)	35 (29.17)	14 (11.67)	- (0.00)	- (0.00)	0.695	4.48	มาก
2. มีการประชาสัมพันธ์ให้ครูบุคลากร และนักเรียนร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม	45 (37.50)	59 (49.17)	16 (13.33)	- (0.00)	- (0.00)	0.671	4.24	มาก
3. มีการรายงานผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม	60 (50.00)	34 (28.33)	26 (21.67)	- (0.00)	- (0.00)	0.798	4.28	มาก
4. มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ครู บุคลากร และนักเรียนมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม	67 (55.83)	36 (30.00)	17 (14.17)	- (0.00)	- (0.00)	0.726	4.42	มาก
5. มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม	68 (56.67)	39 (32.50)	13 (10.83)	- (0.00)	- (0.00)	0.682	4.46	มาก
6. โครงการนี้ตรงกับความต้องการของครู บุคลากร และนักเรียนในสถานศึกษา	67 (55.83)	39 (32.50)	14 (11.67)	- (0.00)	- (0.00)	0.693	4.44	มาก
รวม						0.72	4.39	มาก

ผลการวิเคราะห์ มีดังนี้

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความพึงพอใจการมีส่วนร่วมในด้านการบริหารโครงการ (ระดับการมีส่วนร่วม) โครงการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอน แบบ 2 ระบบ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = 0.72) หรือคิดเป็นร้อยละ 87.80 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการเปิดโอกาสให้ครู บุคลากรและนักเรียนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม เป็นอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = 0.695) ระดับมาก อันดับที่ 2 มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.682) ระดับมาก อันดับที่ 3 โครงการนี้ตรงกับความต้องการของครู บุคลากร และนักเรียน ในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.693) ระดับมาก อันดับที่ 4 มีความโปร่งใสและเปิดโอกาส ให้ครู บุคลากร และนักเรียนมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = 0.726) ระดับมาก อันดับที่ 5 มีการรายงานผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.798) ระดับมาก และอันดับสุดท้าย มีการประชาสัมพันธ์ให้ครู บุคลากร และนักเรียน ร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.671) ระดับมาก

4.3 ผลการวิเคราะห์ระดับความความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ (ระดับความพึงพอใจ)

ส่วนที่ 3 ระดับความความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ (ระดับความพึงพอใจ)

ตารางที่ 3

หัวข้อ	ระดับความพึงพอใจ (จำนวนคน)							
	มากที่สุด	มาก	พอใช้	น้อย	น้อยที่สุด	SD	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
1. ท่านมีใจรักในการเรียนรู้ ส่งผลทำให้ท่านมีการพัฒนาตนเองที่ดีขึ้น (ด้านการเรียนรู้)	66 (55.00)	42 (35.00)	12 (10.00)	- (0.00)	- (0.00)	0.669	4.45	มาก
2. ท่านมองหาโอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการทำงานในอนาคตได้ (ด้านการเรียนรู้)	48 (40.00)	58 (48.33)	14 (11.67)	- (0.00)	- (0.00)	0.661	4.28	มาก

หัวข้อ	ระดับความพึงพอใจ (จำนวนคน)							
	มากที่สุด	มาก	พอใช้	น้อย	น้อยที่สุด	SD	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
3. ท่านคิดว่าการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้จะสามารถช่วยให้ท่านมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้น (ด้านการเรียนรู้)	55 (45.83)	47 (39.17)	18 (15.00)	- (0.00)	- (0.00)	0.716	4.31	มาก
4. ท่านมีความต้องการที่จะเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และความสามารถของตนเองตลอดเวลาอย่างต่อเนื่อง (ด้านการเรียนรู้)	57 (47.50)	48 (40.00)	15 (12.50)	- (0.00)	- (0.00)	0.691	4.35	มาก
5. ท่านมีความสนใจแนวทางที่สามารถปรับเปลี่ยนมุมมองใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงใช้ให้เกิดประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น (ด้านความคิดสร้างสรรค์)	54 (45.00)	52 (43.33)	14 (11.67)	- (0.00)	- (0.00)	0.675	4.33	มาก
6. ท่านมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดค้นวิธีการใหม่ๆ ทุกครั้ง เมื่อได้รับมอบหมายงานที่ถนัด (ด้านความคิดสร้างสรรค์)	56 (46.67)	53 (44.17)	11 (9.17)	- (0.00)	- (0.00)	0.646	4.38	มาก

หัวข้อ	ระดับความพึงพอใจ (จำนวนคน)							
	มากที่สุด	มาก	พอใช้	น้อย	น้อยที่สุด	SD	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
7. ท่านมักค้นคว้าหาข้อมูลต่างๆ ที่มีประโยชน์เพื่อนำมาพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ (ด้านความคิดสร้างสรรค์)	66 (55.00)	40 (33.33)	14 (11.67)	- (0.00)	- (0.00)	0.692	4.43	มาก
8. ท่านมีความคิดเสมอว่าการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ต้องเกิดขึ้นได้จริง เห็นผลจริงและเป็นประโยชน์ต่องานที่ทำเสมอ (ด้านความคิดสร้างสรรค์)	70 (58.33)	37 (30.83)	13 (10.83)	- (0.00)	- (0.00)	0.683	4.48	มาก
9. โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ร่วมกันและมีภาพรวมของการทำงานเป็นทีม (ด้านการทำงานเป็นทีม)	60 (50.00)	50 (41.67)	10 (8.33)	- (0.00)	- (0.00)	0.640	4.42	มาก
10. มีการประชุม รับฟังและเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับงานได้เต็มที่ (ด้านการทำงานเป็นทีม)	71 (59.17)	41 (34.17)	8 (6.67)	- (0.00)	- (0.00)	0.619	4.53	มากที่สุด
รวม						0.67	4.40	มาก

ผลการวิเคราะห์ มีดังนี้

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ (ระดับความพึงพอใจ) โครงการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ 2 ระบบ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.67) หรือคิดเป็นร้อยละ 88 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 5 อันดับ พบว่า มีการประชุม รับฟัง และเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับงานได้เต็มที่ (ด้านการทำงานเป็นทีม) เป็นอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.619) มากที่สุด อันดับที่ 2 ท่านมีความคิดเสมอว่าการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ต้องเกิดขึ้นได้จริง เห็นผลจริงและเป็นประโยชน์ต่องานที่ทำเสมอ (ด้านความคิดสร้างสรรค์) ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = 0.683) ระดับมาก อันดับที่ 3 ท่านมีใจรักในการเรียนรู้ ส่งผลทำให้ท่านมีการพัฒนาตนเองที่ดีขึ้น (ด้านการเรียนรู้) มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.669) ระดับมาก อันดับที่ 4 ท่านมักค้นคว้าหาข้อมูลต่างๆ ที่มีประโยชน์ เพื่อนำมาพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ (ด้านความคิดสร้างสรรค์) มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.692) ระดับมาก และอันดับที่ 5 โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ ร่วมกันและมีภาพรวมของการทำงานเป็นทีม (ด้านการทำงานเป็นทีม) มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = 0.640) ระดับมาก

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การตรวจติดตามและประเมินผลความพึงพอใจโครงการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ 2 ระบบ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ซึ่งเป็นการติดตามและประเมินผลความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ที่ได้เข้าร่วมและได้ประโยชน์จากโครงการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ 2 ระบบ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นตลอดทั้งข้อเสนอแนะ สามารถสรุป อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

- 5.1 วัตถุประสงค์การติดตามและประเมินผล
- 5.2 แนวทางและวิธีการประเมิน
- 5.3 สรุปผลการติดตามและประเมินผล
- 5.4 อภิปรายผล
- 5.5 ข้อเสนอแนะ

5.1 วัตถุประสงค์การติดตามและประเมินผล

5.1.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารจัดการการศึกษาเสริมสร้างทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

5.1.2 เพื่อศึกษาความต้องการในการบริหารจัดการการศึกษาเสริมสร้างทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

5.1.3 เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการเสริมสร้างทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

5.1.4 เพื่อเสนอนโยบายในการบริหารจัดการการศึกษาเสริมสร้างทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

5.2 แนวทางและวิธีการประเมิน

ศึกษารายละเอียดการประเมินจากคู่มือการใช้โปรแกรม เพื่อสร้างความเข้าใจรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน โดยพิจารณาข้อมูลที่กำหนดไว้ในโปรแกรมแล้วเลือกใช้วัตถุประสงค์ที่เหมาะสม ทั้งนี้ ได้มีการปรับปรุงวัตถุประสงค์เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการบางประการ กำหนดประเด็นการประเมินเพื่อให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการติดตามประเมินผลโครงการและพัฒนาเครื่องมือประเมินแบบสอบถาม (ปลายเปิด - ปิด)

5.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยจะทำการติดตามและประเมินผลให้ครบทุกมิติ ได้ทำการแจกแบบสอบถามได้รับกลับคืนกลับมา จำนวน 120 ชุด

5.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล คือ แบบสอบถาม (ปลายเปิด - ปิด) มีทั้งหมด 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมในด้านการบริหารโครงการ (ระดับการมีส่วนร่วม)

ส่วนที่ 3 ระดับความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ (ระดับความพึงพอใจ)

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะและอื่นๆ

5.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยการทอดแบบสอบถามและสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

5.3 สรุปผลการติดตามและประเมินผล

5.3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การติดตามและประเมินผลผู้เข้าร่วมโครงการที่ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 120 ราย พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 เพศชาย 45 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มากที่สุด จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มากที่สุด จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 38.33 และสถานภาพ นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 74.17

5.3.2 ความพึงพอใจการมีส่วนร่วมในด้านการบริหารโครงการ (ระดับการมีส่วนร่วม)

ระดับความพึงพอใจการมีส่วนร่วมในด้านการบริหารโครงการ (ระดับการมีส่วนร่วม) โครงการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ 2 ระบบ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = 0.72) หรือคิดเป็นร้อยละ 87.80 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการเปิดโอกาสให้ครู บุคลากรและนักเรียนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม เป็นอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = 0.695) ระดับมาก อันดับที่ 2 มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.682) ระดับมาก อันดับที่ 3 โครงการนี้ตรงกับความต้องการของครู บุคลากร และนักเรียนในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.693) ระดับมาก อันดับที่ 4 มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ครู บุคลากร และ

นักเรียนมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = 0.726) ระดับมาก อันดับที่ 5 มีการรายงานผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.798) ระดับมาก และอันดับสุดท้าย มีการประชาสัมพันธ์ให้ครู บุคลากร และนักเรียนร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.671) ระดับมาก

5.3.3 ระดับความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ (ระดับความพึงพอใจ)

ระดับความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ (ระดับความพึงพอใจ) โครงการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ 2 ระบบ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.67) หรือคิดเป็นร้อยละ 88 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 5 อันดับ พบว่า มีการประชุม รับฟัง และเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับงานได้เต็มที่ (ด้านการงานเป็นทีม) เป็นอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.619) มากที่สุด อันดับที่ 2 ท่านมีความคิดเสมอว่า การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ต้องเกิดขึ้นได้จริง เห็นผลจริงและเป็นประโยชน์ต่องานที่ทำเสมอ (ด้านความคิดสร้างสรรค์) ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = 0.683) ระดับมาก อันดับที่ 3 ท่านมีใจรักในการเรียนรู้ ส่งผลทำให้ท่านมีการพัฒนาตนเองที่ดีขึ้น (ด้านการเรียนรู้) มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.669) ระดับมาก อันดับที่ 4 ท่านมักค้นคว้าหาข้อมูลต่างๆ ที่มีประโยชน์ เพื่อนำมาพัฒนางานให้มีประสิทธิผล (ด้านความคิดสร้างสรรค์) มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.692) ระดับมากและอันดับที่ 5 โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ร่วมกันและมีภาพรวมของการทำงานเป็นทีม (ด้านการงานเป็นทีม) มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = 0.640) ระดับมาก

5.4 อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการตรวจติดตามและประเมินผลความพึงพอใจโครงการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ 2 ระบบ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 พบว่า ภาพรวมมีความพึงพอใจระดับมาก ซึ่งจะอธิบายผล ดังนี้

ด้านการเรียนรู้ พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหการเรียนรู้โดยกำหนดนโยบายด้านการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาให้ชัดเจน วางแผนการดำเนินการปฏิบัติตามแผนติดตามประเมินผล นำผลการประเมินไปพัฒนางาน ดำเนินการสำรวจความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีความหลากหลายในการจัดการศึกษา ส่งเสริมด้านอินเทอร์เน็ต จัดหางบประมาณ ส่งเสริมให้มีหน่วยงานแสวงหาแนวทางการมีส่วนร่วมและสนับสนุนในการปฏิบัติกิจกรรม จัดการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียน นำเสนอผลงานในรูปแบบนิตยสาร สร้างแรงจูงใจ มีหน่วยงานรับผิดชอบ ประสานสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและมีการปรับปรุงอย่างเหมาะสม ประสานงานบุคลากรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเชิญวิทยากรให้ความรู้ติดตามประเมินผล สำรวจข้อมูลความต้องการของผู้เรียน กำหนดเป้าหมาย จัดครูบุคลากรในการกำกับดูแลนักเรียน วางแผนตารางการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน ให้การสนับสนุนในการปฏิบัติกิจกรรม จัดกลุ่มนักเรียนตามความสนใจ มีที่ปรึกษาในการปฏิบัติกิจกรรม ศึกษากระบวนการต่าง ๆ จัดแผนการเรียนรู้โดยการเน้นการบูรณาการร่วมกันหลายๆ ฝ่าย เข้าด้วยกัน มีการเผยแพร่ผลงาน

วิชาการ ผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง จัดแฟ้มสะสมผลงานของนักเรียน จัดแข่งขันทักษะวิชาการ ทักษะทางวิชาชีพ สนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร กำหนดขอบข่ายหน้าที่ให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ประเมินผลการปฏิบัติงาน นำผลการประเมินไปพัฒนาการ จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและวัดผลประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง

จากผลการวิจัย พบว่า สอดคล้องกับแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการแบบทวิศึกษาที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงกมล กิ่งจำปา (2555, หน้า 75) วิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมงานเทคโนโลยีทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม งานเทคโนโลยีทางการศึกษาของครูอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยวิราวัลย์ ศรีกระทุม (2555, หน้า 5) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านความคิดสร้างสรรค์ ระดับผลงานของนักเรียนที่แสดงถึงความคิดสร้างสรรค์มีความแตกต่าง เพราะนักเรียนแต่ละคนมีแนวคิดที่ต่างกัน อาจเป็นผลมาจากความแตกต่างในเรื่องการรับรู้สิ่งต่างๆ ความแตกต่างในเรื่องสติปัญญา ความสนใจ เจตคติ ค่านิยม ความสามารถพิเศษ และด้านบุคลิกภาพ ความแตกต่าง ทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และสังคมความเป็นอยู่ซึ่งสอดคล้องกับสายหยาด จันทร์คูเมือง (๒๕๕๔, น. ๑๑๐) ที่กล่าวว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีระดับทักษะชีวิตที่แตกต่างกันเพราะว่านักเรียนมีพัฒนาการตามวัยที่แตกต่างกัน และการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพที่เหมือนกัน การอบรมเลี้ยงดูและการปลูกฝังลักษณะนิสัยจากคุณครู พ่อ แม่ ผู้ปกครองที่แตกต่างกันและยังสอดคล้องกับวนิดา ขาวมงคลเอกแสงศรี (๒๕๔๖) ที่กล่าวไว้ว่า ทักษะชีวิตเป็นความสามารถที่ให้อำนาจคิด รู้จักทำ รู้จักการอยู่ร่วมกันในสังคม และสิ่งแวดล้อมในชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และทักษะชีวิตของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมและการอบรมเลี้ยงดู

ด้านการทำงานเป็นทีม ในการบริหารจัดการองค์กร เน้นกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม นโยบายด้านการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา ส่งเสริมการสร้างและพัฒนาเครือข่ายเพื่อระดมทรัพยากรในการบริหารจัดการการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำ สอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2555 : 37) ซึ่งมีความเห็นตรงกับสำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้กล่าวไว้ในหนังสือแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ว่า การนำระบบสนับสนุนและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไปสู่การปฏิบัติจัดการกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบ PBL ที่ถูกกระตุ้นให้นักเรียนเกิดคำถามอยากรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เกิดความต้องการสืบค้นหาคำตอบที่ถูกอ้างอิงด้วยทฤษฎีความรู้โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มเพื่อน และร่วมกันลงมือปฏิบัติเพื่อพิสูจน์ยืนยันสมมติฐาน คำตอบ เกิดจินตนาการพัฒนาผลงานและนวัตกรรมที่ทำให้การดำรงชีวิตมีคุณภาพในโลกแห่งอนาคตของศตวรรษ ที่ 21 สอดคล้องกับงานวิจัยของวชิราพร สุวรรณสรพล (2556:186) พบว่า ควรสอนงานวิชาชีพให้นักเรียนเพื่อที่จบมาสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้สอดคล้องกับศุภโชค ปิยะสันต์ (2558 :

บทคัดย่อ) พบว่าการสอนอาชีพที่มีความสอดคล้องกับสภาพบริบทและศักยภาพในพื้นที่ที่เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงมีจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ มีทักษะในการประกอบอาชีพและมีรายได้ระหว่างเรียน

5.5 ข้อเสนอแนะ

5.5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- ผู้ที่จะนำรูปแบบการเรียนการสอนทักษะชีวิตและอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ควรเน้นการสอนด้วยการเชื่อมโยงความรู้ข้ามรายวิชาที่สอดคล้องกันทั้งเนื้อหา กิจกรรม การวัดผล ประเมินผล
- การจัดการเรียนการสอน ควรมีการดำเนินการในแต่ละทักษะอาจใช้เวลาที่แตกต่างกัน แต่ละเนื้อหา กิจกรรม การวัดผล ประเมินผลสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมกับบริบทแต่ละสถานศึกษา
- การจัดกิจกรรมแต่ละครั้งควรสอดแทรกวิธีการสอนหรือกิจกรรมด้านความปลอดภัยจากการใช้เครื่องมือ เตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ให้ครบ ผู้สอนควรสาธิตการใช้อุปกรณ์ก่อนให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ครูต้องดูแลอย่างใกล้ชิด
- ควรมีการประเมินระยะติดตามผลเป็นระยะเป็นช่วงเวลา 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี เพื่อตรวจสอบทักษะอาชีพของนักเรียน

5.5.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- ควรทำการวิจัยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะอื่นๆ โดยการใช้กิจกรรม PBL (Project – Based Learning) กิจกรรม 3Rs ได้แก่ Reading (การอ่าน) การเขียน (Writing) และคณิตศาสตร์ (Arithmetic) และ 4Cs (Critical Thinking – การคิดวิเคราะห์ Communication – การสื่อสาร Collaboration – การร่วมมือ และ Creativity – ความคิดสร้างสรรค์ เป็นการพัฒนาเทคนิคการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน
- ควรมีการพัฒนาด้านทักษะการออกแบบ โดยการเพิ่มกิจกรรมการออกแบบ จัดหาสื่อการเรียนการสอนด้านการออกแบบให้ครบถ้วน นำเทคนิควิธีการสอนในศตวรรษที่ 21 รูปแบบอื่นเพื่อพัฒนาผู้เรียน
- ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาพัฒนาทักษะด้านอื่นๆ โดยใช้การสอนแบบ PBL (Project – Based Learning) , BBL (Brain Based Learning) มาทดลองใช้จัดกิจกรรมในรายวิชา สาระเพิ่มเติมอื่นๆ หรือเปรียบเทียบวิธีสอนว่าวิธีใดได้ผลในการพัฒนามากกว่ากัน

บรรณานุกรม

- ชลธาร สมาธิ. การพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการการเรียนรู้ร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษา
ตอนปลาย (ทวิศึกษา) ของโรงเรียนสบเมยวิทยาคม จังหวัดแม่ฮ่องสอน สืบค้นจาก
http://www.graduate.cmru.ac.th/core/km_file/361.pdf
วันที่ค้นข้อมูล 23 กรกฎาคม 2564
- พัชรภา ตันติชูเวช, ดร. แนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา
กรณีศึกษาจังหวัดตาก สืบค้นจาก <http://libdoc.dpu.ac.th/research/>
วันที่ค้นข้อมูล 23 กรกฎาคม 2564
- ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติการศึกษา สืบค้นจาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2542/A/074/1.PDF> วันที่ค้นข้อมูล 27 กรกฎาคม 2564
- โรงเรียนโนนโพธิ์ศรีวิทยาคม. ผลงานนักเรียน สืบค้นจาก http://www.npsw.ac.th/gallery_4
วันที่ค้นข้อมูล 27 กรกฎาคม 2564
- โรงเรียนพระธาตุขามแก่นพิทยาลัย. ผลงานนักเรียน สืบค้นจาก <https://www.ptps.ac.th/>
วันที่ค้นข้อมูล 27 กรกฎาคม 2564
- โรงเรียนโนนหันวิทยายน. ผลงานนักเรียน สืบค้นจาก <http://www.nonhan.ac.th/index.php>
วันที่ค้นข้อมูล 27 กรกฎาคม 2564
- ภัทรพงษ์ ปองดี. การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตรทวิศึกษา ของสถานศึกษา
มัธยมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม สืบค้นจาก <http://fulltext.rmu.ac.th/fulltext/2561/M127247/Pongdee%20Phattarapong.pdf> วันที่ค้นข้อมูล 23 กรกฎาคม 2564
- สำนักงานศึกษาธิการ ภาค 6 . ทวิศึกษา สืบค้นจาก <http://www.reo5.moe.go.th>
วันที่ค้นข้อมูล 23 กรกฎาคม 2564

ภาคผนวก

ภาพประกอบการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ 2 ระบบ
โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

ภาพประกอบการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ 2 ระบบ
โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

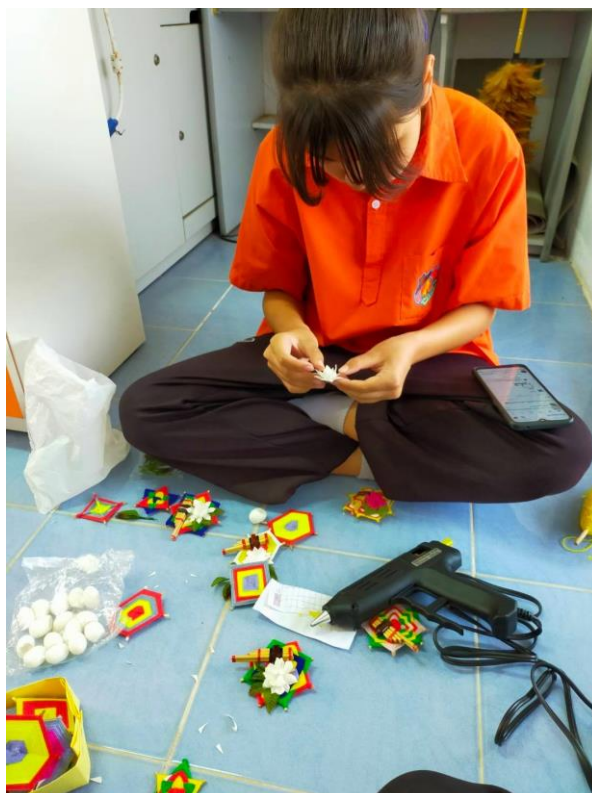
ภาพประกอบการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ 2 ระบบ
โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

ภาพประกอบการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ 2 ระบบ
โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

ภาพประกอบการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ 2 ระบบ
โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

ภาพประกอบการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ 2 ระบบ
โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

ภาพประกอบการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ 2 ระบบ
โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564

คณะที่ปรึกษา

1. ดร.พงษ์ศักดิ์ ตั้งวานิชกพงษ์	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
2. นายสิทธิกุล ภูคำวงศ์	รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
3. นายธาดา พรหมสาขา ณ สกลนคร	รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
4. นายประสิทธิ์ ทองแท่งไทย	รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
5. นางพัฒน์วดี วิริยปิยะ	ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

1. นายวิบูลย์ เรืองประเสริฐกุล	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	ประธานกรรมการฯ
2. นายวิศรุต ปู่เพ็ง	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	กรรมการ
3. นายณณทัตพัชชี กันตวธีระณัต	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	กรรมการ
4. นางฐิติรัตน์ อัครสุริย์	ผู้แทนประชาคมท้องถิ่น	กรรมการ
5. นายประไพ ชาญจระเข้	ผู้แทนประชาคมท้องถิ่น	กรรมการ
6. นายปิติภณ โพธิ์ใต้	ท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น หัวหน้าส่วนราชการ	กรรมการ
7. นายอดิเรก วัฒนอุดมชัย	โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดขอนแก่น หัวหน้าส่วนราชการ	กรรมการ
8. นายประยุทธ์ ชาญนวงศ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
9. ดร.มงคล อดิอนวรรตน์	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
10. นายวิรติ นาคคนชม	ผู้อำนวยการสำนักช่าง รักษาการแทน
รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	กรรมการ
11. นายเพชร มูลป้อม	ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และงบประมาณ	กรรมการฯ/เลขานุการ

คณะทำงาน

1. นางสาวสุมาลี งามสิทธิ์	หัวหน้าฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล	คณะทำงาน
2. นางนวลมณี เหล่ากุนทา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	คณะทำงาน
3. นางสาวธิดิพร จันทสมบัติ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	คณะทำงาน
4. นางรุ่งฤทัย ดำรงชัย	ผู้ช่วยนักวิชาการคอมพิวเตอร์	คณะทำงาน
5. นางกรกนก คำหนูไทย	ผู้ช่วยเจ้าพนักงานธุรการ	คณะทำงาน
6. นางสาวศิริวรรณ ตาหมั่น	พนักงานจ้างเหมาบริการ	คณะทำงาน
7. นางสาวภัสสร ประชุมพันธ์	พนักงานจ้างเหมาบริการ	คณะทำงาน

